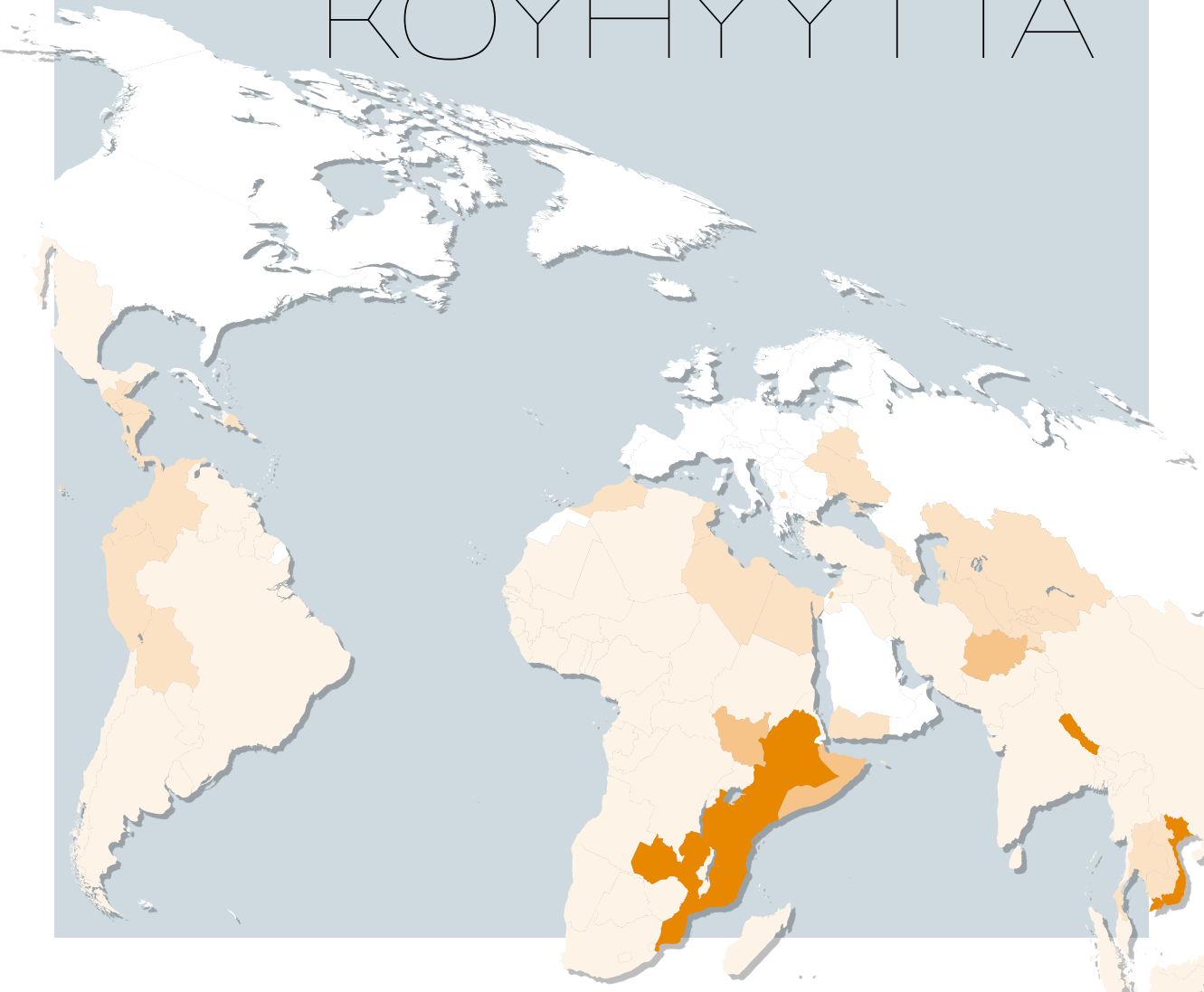

VNS 5/2014 VP

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO KEHITYSPOLITIIKAN
VAIKUTTAVUUDESTA JA JOHDONMUKAISUUDESTA

KOHTI
REILUMPAA
MAAILMAA
ILMAN
KÖYHYYYTTÄ

VNS 5/2014 VP

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO KEHITYSPOLITIIKAN
VAIKUTTAVUUDESTA JA JOHDONMUKAISUUDESTA

KOHTI
REILUMPAA
MAAILMAA
ILMAN
KÖYHYYYTTÄ

8. TOUKOKUUTA 2014

Valtioneuvoston selonteko kehityspoliitikan vaikuttavuudesta ja johdonmukaisuudesta 2014
VNS 5/2014 vp

ISBN 978-952-281-223-0

PDF ISBN 978-952-281-224-7

E-julkaisun ISBN 978-952-281-225-4

Julkaisu on ladattavissa PDF-muodossa ja E-julkaisuna osoitteesta www.formin.fi/kehityspoliittinenselonteko2014

Sarjakuva sivuilla 25-27: Juha Peurala

Graafiset esitykset, kansi ja taitto: Tuomas Karpinen

Painopaikka: Erweko

1 JOHDANTO 4

- Mihin Suomi pyrkii ja miten? 5
- Köyhyys vähentyy yhteisin ponnistuksin 6**
 - Yhteinen vastuu ihmisoikeuksista 8
 - Kehitysyhteistyö yksi maan omaa taloutta vauhdittavista tekijöistä 9
 - Luonnonvarojen kestävä käyttö ja osallistava vihreä talous tärkeitä 10
 - Oikeus puhtaaseen veteen toteutuu yhä useamman etiopialaisen elämässä 12
- Suomen rooli globaalissa työssä: kokoaan merkittävämpi toimija 13**
 - Miksi Suomi tekee kehitysyhteistyötä? 17

2 SUOMEN UUDISTETUT TOIMINTATAVAT 20

- Panostusta kestäväan kehitykseen, oikeuksiin ja tuloksiin 21**
 - Suomi tukee kumppanin omaa vastuunkantoa 24
 - Mitä teemme tulosten vahvistamiseksi? 26
 - Suomen kehitysyhteistyön vahvuutena monipuolinen toimijakenttä 29
 - Tuloksia pitkällä aikavälillä 33
 - Humanitaarista apua hädässä oleville 33
 - Riskit, jotka kannattaa ottaa – toiminta hauraisissa valtioissa voi tuottaa mittavan hyödyn 34
 - Suomi tuki Kambodžaa saamaan pelisääntöjä maanomistuskaokseen 36
- Työtä vaikeissa oloissa: Riskien hallintaan uusia välineitä 38**
 - Miten toimimme väärinkäytöstilanteissa? 39
 - Uusia välineitä korruption vastaiseen taisteluun 40
- Kehitys tarvitsee politiikka-alojen yhteistyötä 41**
 - Mitä kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus tarkoittaa? 42
 - Yhteinen tahtotila sääntelemättömän pääomapaon suitsimiseksi 43
 - Hallituksen toimintasuunnitelma kansainvälisen veronkierron ja -välttelyn hillitsemiseksi 44
 - Ruokaturvaa yhteisvoimin 45
 - Hyvinvointia kaupan avulla 47
 - Vakauden ja turvallisuuden tukeminen 49
 - Ilmastonmuutoksen torjunnassa laajaa yhteistyötä 49
 - Muuttoliikkeet osana kehityspolitiikkaa 51

3 TULEVAISUUS 54

- Vuoden 2015 jälkeinen kestävä kehitys ja sen suuntaviivat 55**
 1. Eriarvoisuuden vähentämiseen panostetaan kantamalla ihmisoikeuksista vastuuta pitkäjänteisesti 57
 2. Huomio kiinnitetään kaikkein köyhimpiin ja hauraisiin valtioihin kehitysmaiden välisten erojen kasvaessa 58
 3. Kehitysyhteistyön tuloksellisuutta, avoimuutta ja riskinhallintaa kehitetään edelleen 58
 4. Kestävää kehitystä tuetaan kokonaisvaltaisesti eri politiikka-alojen ratkaisulla 59
 5. Myös ei-valtiollisilta toimijoilta edellytetään kestäväan kehityksen mukaista vastuullista ja tuloksellista toimintaa 60
 6. Kestäväan kehityksen edistäminen edellyttää resursseja laajasti 61

1

JOHDANTO

SUOMI OSALLISTUU OMALLA kehityspoliittikallaan ja -yhteistyöllään ihmiskunnan yhteisiin ponnistuksiin köyhyyden vähentämiseksi ja kestäväen kehityksen turvaamiseksi. Yhteiset ponnistukset vaikuttavat: köyhyys on vähentynyt. Maailmassa on äärimmäisen köyhiä ihmisiä suhteellisesti vähemmän kuin koskaan aiemmin. On myös Suomen oman edun mukaista vaikuttaa siihen, että tämä suunta jatkuu ja kehitys maapallolla on laadultaan kestävä.

Tehtävää kuitenkin vielä riittää. Äärimmäisen köyhiä ihmisiä on edelleen 1,1 miljardia. Ihmisten välinen eriarvoisuus maiden välillä ja niiden sisällä on kasvanut. Kehitys on luonnon kannalta monin tavoin kestäväntöntä. Tilanteiden muuttuessa on osattava toimia moniulotteisesti eri politiikkojen keinoin ja tarvittaessa muuttaa toimintatapoja. Hallitus vastasi tähän tarpeeseen kehityspoliittisessa

toimenpideohjelmassa (2012), jossa se nosti keskiöön ihmisoikeudet.

Kehityspoliittikan ja -yhteistyön vaikuttavuus on monitasoista. Yhtäältä kyse on hankkeiden konkreettisista tuloksista, toisaalta vaikuttamisesta kansainvälisten toimijoiden työhön ja pitkäjänteisestä yhteistyöstä, jonka ansiosta Suomea kuunnellaan. Osa tätä vaikuttavuutta on Suomen toiminta eri aloilla johdonmukaisesti kehitystä tukevalla tavalla. Suomen työn vaikutus ei ole koskaan irrallaan kehitysmaiden omista toimista, kuten ei myöskään muiden maiden tai toimijoiden työstä ja tuesta.

Keskustelu Suomen vaikuttavuuden ja johdonmukaisuuden vahvistamisesta on nyt hyvin ajankohtaista myös globaalista näkökulmasta. Yhdistyneet kansakunnat (YK) valmistelee parhaillaan vuoden 2015 jälkeisiä kehitysvoitteita. Visiona on äärimmäisen köyhyyden poistaminen maailmasta ja kestäväen kehityk-

sen varmistaminen vuoteen 2030 mennessä. Muutosta ja toimintaa odotetaan kaikilta maailman valtioilta ja yhteiskuntien muilta toimijoilta, kuten kansalaisyhteiskunnan sekä yritys- ja tiedemaailman toimijoilta.

Suomen kehityspolitiikan ytimessä on ajatus maailman jokaisen ihmisen oikeudesta hyvään elämään: elinkelpoiseen ympäristöön, koulutukseen, turvallisuuteen, terveyteen ja hyvinvointiin, toimeentuloon ja vaikutusmahdollisuuksiin. Hallitus panostaa erityisesti ihmisoikeuksia edistävän, demokraattisen ja vastuullisen yhteiskunnan, osallistavan ja työllistävän vihreän talouden, luonnonvarojen kestävä hallinnan, ympäristönsuojelun ja inhimillisen kehityksen tukemiseen.

Hallituksen kehityspolitiikalla on kansalaisten tuki, jota taloudellinen taantumakaan ei ole horjuttanut. Ulkoministeriön vuonna 2013 teettämän kyselytutkimuksen mukaan 80 prosenttia suomalaisista suhtautuu kehitysyhteistyöhön myönteisesti. Vastaaajista 31 prosenttia piti kehitysyhteistyötä erittäin tärkeänä, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 28 prosenttia.

Järjestöjen, elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja instituutioiden kanssa tapahtuva vuorovaikutus ja yhteistyö ovat Suomen kehityspolitiikan ja -yhteistyön ytimessä. Hallitus panostaa vastaisuudessa aktiivisesti pitkäjänteiseen työhön kehitysmaiden demokraattisesti asetettujen kehitystavoitteiden ja järjestelmien tukemiseksi ja ihmisoikeuksien puolesta. Panostusta jatketaan myös kaikkein köyhimpiin ja hauraimpiin maihin ja ihmisryhmiin sekä tulosperustaisuuteen, avoimuuteen ja riskien hallintaan. Yhtä lailla tärkeitä ovat kehitystä tukeva johdonmukaisuus eri politiikka-alojen välillä sekä riittävät resurssit kestävä kehitystä edistävään työhön.

Tässä selonteossa hallitus esittelee, miten sovitut, kehityspoliittiseen ohjelmaan perustuvat toimet tuottavat tulosta, sekä esimerkkejä tuloksista. Nämä esitellään myös tapauslaatikoin ja tietografiikoin.

Mihin Suomi pyrkii ja miten?

Kehityspoliittisen toimenpideohjelman (2012) painopisteet ovat...

- › ihmisoikeuksia edistävä, demokraattinen ja vastuullinen yhteiskunta
- › osallistava ja työllistävä vihreä talous
- › luonnonvarojen kestävä käyttö ja ympäristönsuojelu
- › inhimillinen kehitys

Suomen toimintaperiaatteet ovat...

- › ihmisoikeusperustaisuus
- › hankkeiden demokraattinen omistajuus
- › vastuullisuus
- › avoimuus
- › tuloksellisuus
- › johdonmukaisuus
- › valintojen tekeminen, keskittäminen

Kaikessa Suomen kehityspolitiikassa pyritään...

- › ilmastonmuutoksen hillitsemiseen
- › sukupuolten tasa-arvoon
- › eriarvoisuuden vähentämiseen

KÖYHYYS VÄHENTYÄ YHTEISIN PONNISTUKSIN

TOISIN KUIN USEIN ajatellaan, köyhyys on maailmassa tuntuvasti vähentynyt. Vuonna 1990 äärimmäisen köyhiä oli 40 prosenttia maailman ihmisistä. Tuorein luku vuodelta 2010 kertoo, että heitä oli enää 20 prosenttia. Vaikka väestö on kasvanut, köyhien määrä on pienentynyt myös lukumääräisesti: Vuonna 2010 heitä oli YK:n mukaan 700 miljoonaa vähemmän kuin kaksikymmentä vuotta aiemmin. Äärimmäisen köyhäksi määritellään ihminen, jonka on tultava toimeen alle 1,25 dollarilla (noin yhdellä eurolla) päivässä. Köyhyys on kuitenkin pelkkää tulojen vähäisyyttä laajempi ongelma. Usein köyhyys on seurausta siitä, että ihmisen perustavan laatuiset oikeudet eivät ole toteutuneet.

Keskituloisissa maissa, kuten Kiinassa ja Intiassa, köyhien määrä vähenee nyt nopeasti. Keskiarvot eivät kuitenkaan kerro koko totuutta: maiden sisäinen eriarvoisuus on kasvanut, ja äärimmäisessä köyhydessä elää edelleen satoja miljoonia ihmisiä, suuri osa heistä keskituloisissa maissa. Afrikassa äärimmäisen köyhien ihmisten määrä on kasvanut, ja pienituloisimmat joutuvat elämään noin 50 eurosentillä päivässä. Äärimmäinen köyhyys tihentyy etenkin sotaa käyvissä tai konfliktien repimissä valtioissa, kuten Kongon demokraattisessa tasavallassa ja Somaliassa. Olosuhteet vaihtelevat maittain suuresti, eikä yhtä lähestymistapaa köyhyden vähentämiseen ole.

Ponnistelu köyhyden vähentämiseksi on kilpajuoksua väestönkasvun kanssa. Maailmassa on nyt 7,2 miljardia ihmistä, kun väkiluku 20 vuotta sitten oli 5,7 miljardia. Vaikka lasten määrä naista kohden laskee tätä nykyä myös köyhimmässä maissa, väestönkasvu jatkuu, koska synnytyksikäisiä naisia on paljon. Vuonna 2050 YK ennustaa ihmisiä olevan 9,6 miljardia. Sen jälkeen väkimäärän ennuste-

taan kääntyvän laskuun.

Toisaalta on huomattava, että synkimmistä väestöennusteista, joissa luku nousi enimmillään 15 miljardiin, on jo luovuttu. Elintason nousun vaikutus syntyvyyden laskuun on erittäin selvä: kun naiset saavat paremmat mahdollisuudet vaikuttaa elämäänsä ja toimeentuloonsa, pariskunnat hankkivat vähemmän lapsia. Näin on myös Aasiassa ja Afrikan maissa.

Kaikkeen kehityspolitiikkaan sisältyy kilpajuoksu myös ilmastonmuutoksen kanssa. Köyhien maiden todellisuudessa tulvat, trooppiset hirmumyrskyt, merenpinnan nousu ja toisaalta kuivuus heikentävät ihmisten jo ennestään vaikeita elinolosuhteita. Jos näiden alueiden ihmiset eivät saa tukea voidakseen varautua ja sopeutua muutoksiin, humanitaariset kriisit lisääntyvät entisestään, ja myös paine lähteä kotiseudulta kasvaa.

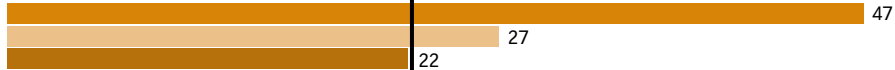
Maailman valtiot ovat asettaneet tavoitteeksi, että maapallon keskilämpötila saisi nousta enintään kaksi astetta. Tuoreimman tieteellisen arvion mukaan ollaan matkalla kohti 3,7 asteen lämpötilan nousua. YK:n neuvotteluissa pyritään sopimaan sekä kaikkia koskevista päästövähennyksistä että rahoituksesta köyhimpien maiden tueksi. Tavoitteena on ensimmäinen maailman kaikkia maita velvoittava ilmastopöytäkirja, joka astuisi voimaan vuonna 2020. Yhteisymmärrykseen sopimuksen sisällöstä on määrää päätetty syksyllä 2015.

Köyhät maat tarvitsevat tukea ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Muutoksesta selviytyäkseen ne tarvitsevat osaamista, tietopohjaa ja mahdollisuuksia kehittää innovatiivisia ja luovia ratkaisuja. Investoinnit uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen, tulvavalleihin, uusiin viljelykäytäntöihin tai esimerkiksi kuivuutta

ALLE 1,25 DOLLARILLA PÄIVÄSSÄ ELÄVIEN OSUUS VÄESTÖSTÄ

■ 1990 ■ 2005 ■ 2010 | TAVOITE 2015

KEHITYSMAAT YHTEENSÄ

KEHITYSMAAT YHTEENSÄ ILMAN KIINAA

SAHARAN ETELÄPUOLINEN AFRIKKA

ETELÄ-AASIA

ETELÄ-AASIA ILMAN INTIAA

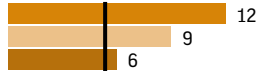
KAAKKOIS-AASIA

ITÄ-AASIA (VAIN KIINA)

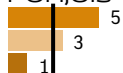
LATINALAINEN AMERIikka JA KARIBIA

LÄNSI-AASIA

POHJOIS-AFRIKKA

LÄHDE: UNDP

kestävien viljalajikkeiden jalostukseen edellyttävät rahoitusta.

Maapallon ekologiset riskirajat on jo ylitetty: ilmastonmuutos äärimmäisine sääilmiöineen on todellisuutta, luonnon monimuotoisuus on

kärsinyt, ja typen liiallinen käyttö lannoitukseen on päässyt rehevöittämään vesistöjä. Kehityspoliittikka on Suomelle tärkeä väline maailmanlaajuiseen haasteeseen vastaamisessa.

YHTEINEN VASTUU IHMISOIKEUKSISTA

Kehityspoliittikan päämääränä on tilanne, jossa kehitysyhteistyötä ei enää tarvita. Kuitenkin erityisesti vähiten kehittyneet maat sekä hauraat tai konflikteista kärsivät maat tarvitsevat tätä nykyä edelleen kipeästi kansainvälistä tukea. Tavoitteena on kaikkien kehitysmaiden apuriippuvuuden vähentyminen.

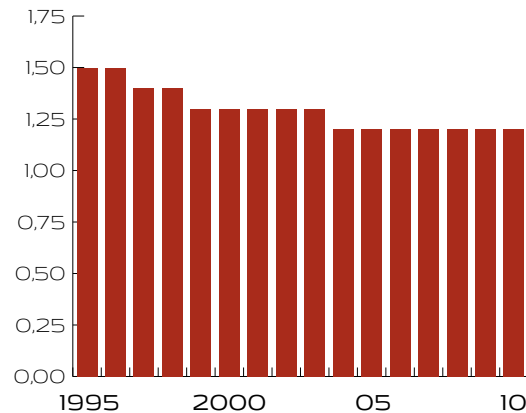
Kehityksen avaimet ovat ennen kaikkea kehitysmaissa itsessään. Maiden julkishallinnon, oikeusvaltion ja demokratian tilanne ja politiikkavalinnat vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin, heidän oikeuksiensa toteutumiseen ja

kestävään kehitykseen. Ihmisoikeudet, demokratia, oikeusvaltio ja hyvä hallinto ovat tärkeä pohja kestäväälle kehitykselle. Köyhyys ei ole pelkkää tulojen tai resurssien vähäisyyttä, vaan seurausta siitä, että ihmisen perustavanlaatuiset oikeudet eivät ole toteutuneet.

Kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa määritellään ihmiselämän eri osa-alueille vähimmäistasot ja tavoitteet. Ihmisoikeuksia ovat muun muassa riittävä toimeentulo, ihmisarvoinen työ, asumistaso, ravitsemus, mahdollisuus koulutukseen ja terveyspalvel-

VÄESTÖ KASVAA AIEMPAA HITAAMMIN...

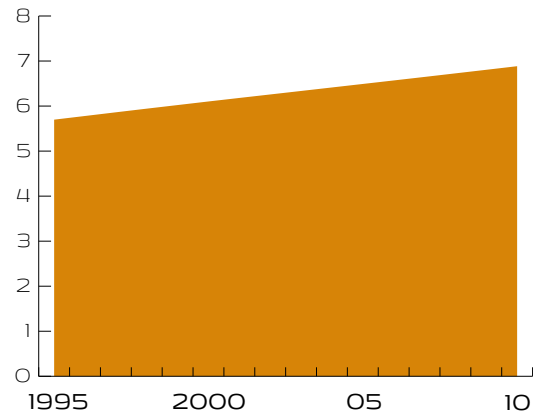
VÄESTÖN KASVU 1995–2010, PROSENTTIA

LÄHDE: WORLD BANK, WORLD DEVELOPMENT INDICATORS 2010

...MUTTA IHMISIÄ ON YHÄ ENEMMÄN

MILJARDIA

LÄHDE: WORLD BANK

luihin, pääsy puhtaaseen veteen sekä oikeus kulttuuriin ja omaan kieleen. Ihmisoikeuksien toteutumisen suhteen valtioiden velvollisuudet kattavat muun muassa opetuksen ja perusterveydenhuollon palvelut. Kaikilla kansoilla on itsemääräämisoikeus, ja tämän pohjalta ne pyrkivät vapaasti kehittämään olojaan käytettävissä olevien voimavarojensa mukaan. Hallitukset kantavat vastuun ihmisoikeussopimusten toimeenpanosta ja siitä, että kansalaisten perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat ilman rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta. Tämä ei ikävä kyllä toteudu useissa maissa.

Muilla mailla on YK:n peruskirjan määräysten ja ihmisoikeussopimusten perusteella velvollisuus edistää ihmisoikeuksien toteuttamista ja kunnioittamista, jos tai kun ihmisten oikeudet eivät jossain maassa jostain syystä toteudu. Luokisat kansainväliset sitoumukset velvoittavat kaikkia maita yhteistyöhön, vastuun jakamiseen ja valtioiden toimintakyvyn vahvistamiseen ihmisoikeuksien toteuttamiseksi.

KEHITYSYHTEISTYÖ YKSI MAAN OMAA TALOUTTA VAUHDITTAVISTA TEKIJÖISTÄ

Kehitysyhteistyövarojen tarkoitus ei ole korvata kumppanimaalta puuttuvia omia tuloja, vaan tukea kumppanin omaa taloudellista ja muuta aktiivisuutta. Kun väestö on terveempää ja koulutetumpaa, se voi tehdä työtä, tuottaa enemmän ja aikaansaada aiempaa suuremman arvon, mikä voi nostaa myös julkisen talouden tasoa. Elinkeinoelämän, yrittäjyyden, monenlainen työn ja toimeentulon mahdollistaminen ja kestävä, oikeusvaltioon nojaavan ja ennakoitavissa olevan toimintaympäristön luominen ovat tärkeitä kanavia tuottaa kestävää hyvinvointia ihmisille ja yhteiskunnalle. Kehityksensä taloudessa tapahtuva kehitys

Hallituksen koko kehityspolitiikka on ihmisoikeusperustaista. Valtiot ovat kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kautta sitoutuneet kunnioittamaan, suojelemaan ja toimeenpanemaan näihin sopimuksiin sisältyviä velvoitteita. Ihmisoikeusperustainen lähestymistapa ei luo uusia velvoitteita kumppanimaille, vaan tarkoituksena on tukea kumppanimaan kansallisia viranomaisia ja paikallista väestöä täyttämään jo aiemmin voimaan saatettujen sopimusten velvoitteet. Ihmisoikeusperustaisuuteen kuuluu myös se, että itse kehitysyhteistyötä tehdään ihmisoikeuksia kunnioittaen. Keskeisiä periaatteita ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvo, syrjimättömyys, merkityksellinen osallistuminen ja vastuullisuus.

YK:n vuonna 2011 hyväksytyjen periaatteiden mukaan myös yrityksillä on velvollisuus kunnioittaa ihmisoikeuksia kaikissa toimintamaissaan. Yritysten tulee etsiä keinoja ihmisoikeuksien kunnioittamiseksi tilanteissa, joissa vaatimukset ovat ristiriitaisia. Ihmisoikeusloukkauksien tunnistamiseksi, ehkäisemiseksi ja torjumiseksi yritysten tulee harjoittaa myös ennakoarviointia.

vähentää tarvetta ulkomaiseen apuun.

Viime vuosina poliittiset toimijat sekä teollisuus- että kehitysmaissa ovat ryhtyneet kiinnittämään huomiota myös muiden rahoitusresurssien kuin kehitysyhteistyön määrään ja laadukkuuteen kestäväen kehityksen näkökulmasta. Muita resursseja ovat esimerkiksi maiden omien verojärjestelmien kehittämisellä lisääntyvät verotulot. Jotta koulutuksen ja terveyden kaltaiset perusoikeudet voisivat toteutua kestävästi ja pitkällä aikavälillä, tarvitaan enemmän kehitysmaiden omia verotuloja.

Kehitysyhteistyövarojen osuus kehitysmaiden rahaliikenteestä kokonaisuutena on

suhteellisen pieni. Kansainvälisen kehitys-yhteistyön yhteenlaskettu arvo on noin 100 miljardia euroa vuodessa. Kehitysyhteistyö-varoja huomattavasti suurempia kehitysmaihin kohdistuvia rahavirtoja ovat ulkomaiset investoinnit, joita tehtiin noin 419 miljardin dollarin arvosta vuonna 2012. Myös ulkomaankaupan tulot ja velanotto ovat merkittäviä tulonlähteitä. Pelkästään maasta muuttaneiden työntekijöiden sukulaisilleen kehitysmaihin lähettämät avustukset olivat vuonna 2012 noin 325 miljardia dollaria.

Kehitysmaat ja kehittyvät taloudet menettävät valtavia ja yhä kasvavia rahasummia esimerkiksi aggressiivisen verosuunnittelun ja laittoman veronkierron takia. Arvio menetyksistä on kokonaisuudessaan noin 900 miljardia euroa vuodessa. Global Financial Integrity -tutkimuskeskuksen arvion mukaan sääntelemätön pääomapakko kehittyvistä talouksista ja kehitysmaista kasvaa yli kymmenen prosentin vuosivauhtia. Pääomapaon hillitseminen on mitä suurimmassa määrin johdonmukaisen politiikan kysymys.

Ulkopuolelta annetun tuen on pelätty passivoivan saajiaan ja siten hidastavan talouskasvua. Laaja YK:n WIDER-tutkimuslaitoksen tutkimus osoittaa kuitenkin, että kehitysyhteistyö on 35 viimeksi kuluneen vuoden aikana voimistanut talouskasvua. Tuoreet riippumattomat arvioinnit osoittavat myös, että kumppanimaan omaan budjettiin suunnattu tuki on auttanut lisäämään rahoitusta nimenomaan niillä toimialoilla, joilla on suurin vaikutus

köyhien asemaan. Opetussektorin kokonaisrahoitus on kasvanut kaikissa niissä maissa, joille Suomi on maksanut budjettitukea. Kumppanimaan hallitus on lisännyt omaa rahoitustaan sen lisäksi, että ulkopuoliset rahoittajat ovat antaneet tukeaan. Kahdenvälisissä terveyssektorin hallintoa tukevissa hankkeissa on todettu terveyden ja hyvinvoinnin kohenemisen myönteiset vaikutukset maan kehitykselle.

Kehitysyhteistyön osuus taloudesta on laskenut paitsi kokonaisuutena, myös yksittäisissä maissa selvästi. Suomen pääasialliset kumppanimaat Etiopia, Kenia, Mosambik, Nepal, Sambia, Tansania ja Vietnam ovat kyenneet pienentämään kehitysyhteistyövarojen osuutta kansantalouksissaan. Esimerkiksi Sambiassa kehitysyhteistyön osuus bruttokansantulosta oli vielä 1990-luvulla keskimäärin 26 prosenttia, nyt alle kymmenen. Nepalissa osuus on vähentynyt samassa ajassa 13:sta viiteen prosenttiin. Pitkääaikaisin kumppanimme Tansania nousee tulevina vuosina köyhimpien maiden joukosta keskituloiseksi kehitysmaaksi.

Vaurastuminen ei ole kuitenkaan jakautunut maissa tasaisesti, vaan esimerkiksi tansanialaisista kolmasosa eli noin 16 miljoonaa ihmistä on edelleen äärimmäisen köyhiä.

Kansainväliset kehitysyhteistyömäärärahat ovat merkittävä tulo ja yhteistyön muoto erityisesti vähiten kehittyneille maille ja niin sanotuille hauraille maille. Julkisella kehitysyhteistyöllä on merkitys laajasti ottaen erityisesti niillä aloilla ja alueilla, joille muut rahoitusmuodot vaikeammin suuntautuvat.

LUONNONVAROJEN KESTÄVÄ KÄYTTÖ JA OSALLISTAVA VIHREÄ TALOUS TÄRKEITÄ

Kilpailu sekä uusiutumattomista että uusiutuvista luonnonvaroista kiihtyy yhtä lailla globaalisti kuin paikallisesti. Pääosa maailman köyhimmistä ihmisistä elää luonnonvaroiltaan runsaissa maissa. Tämä ei ole vielä laajamittaisesti hyödyttänyt heitä, vaan usein päinvastoin.

Puhutaan niin sanotusta resurssikriuksesta.

Koska kehitysmaiden hallintomekanismit ja muut rakenteet ovat heikot, keskeiset kehityskysymykset liittyvät siihen, miten luonnonvarojen hyödyntämisen hyödyt jakautuvat tasaisesti, mitkä ovat vaikutukset paikalliseen

talouteen, miten paikallisyhteisöjen tarpeista huolehditaan ja miten kestävä kehityksen periaatteet toteutuvat.

Maankäyttö ja luonnonvaratalous vaikuttavat paikallisiin ihmisyhteisöihin, elinkeinoihin ja kulttuuriin. Keskustelu paikallisyhteisöjen oikeuksista on viime vuosina aktivoitunut eri puolilla maailmaa. Keskustelunaiheina ovat osallisuus päätöksentekoon, oikeudenmukaiset korvaukset, hyötyjen jako ja osapuolten vastuut.

Luonnonvarojen hyödyntämisen riskit liittyvät mahdollisiin ympäristöhaittoihin, elinolosuhteiden muutoksiin, oikeudellisiin ristiriitoihin ja korruptioon. Suurimpia kärsijöitä ovat usein olleet alkuperäiskansat ja vähemmistöihin kuuluvat ihmiset. Pahimmillaan luonnonvarojen käyttöön liittyvät ristiriidat tuottavat myös väkivaltaa ja konflikteja.

Hyvällä uusiutumattomien luonnonvarojen hallinnalla puolestaan on mahdollisuus vähentää köyhyyttä laaja-alaisesti ja samalla luoda puitteet yhteiskunnan kokonaisvaltaiselle kehitykselle ja eriarvoisuuden vähentämiselle. Jos luonnonvaroihin liittyvä hallinto on läpinäkyvää ja johdonmukaista, eri maiden yrityksillä on paremmat mahdollisuudet pärjätä kilpailussa.

YK on laatinut laajat ohjeet maan, kala- ja metsävarojen ja muiden luonnonvarojen hyvään hallintoon. Ohjeiden mukaan paikallisia ihmisiä on informoitava etukäteen alueen luonnonvarojen käytöstä, ja heidän hyväksyntänsä hankkeille on tärkeää. YK tukee kehitysmaita luonnonvarahallinnon kehittämisessä.

Kaivannaissektorilla on huomattavia mahdollisuuksia useissa kehitysmaissa, mutta kestävä kehitys edellyttää, että alaan liittyvät

sosiaaliset kysymykset ja ympäristökysymykset onnistutetaan ratkaisemaan. Suomi on tukenut aktiivisesti luonnonvarasektorilla toimivien yritysten toiminnan vastuullisuutta, avoimuutta ja läpinäkyvyyttä ja on mukana esimerkiksi kansainvälisessä Extractive Industries Transparency Initiative, EITI-aloitteessa. EITI edistää yhteistyötä kehitysmaiden, yritysten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden välillä luonnonvarasektorin avoimuuden ja vastuullisuuden vahvistamiseksi.

Kansainvälisellä kaupan vapauttamisella on pääsääntöisesti myönteisiä vaikutuksia köyhyyden vähentymiseen. Tärkeää on helpottaa kehitysmaiden tuotteiden markkinoillepääsyä. Kansainvälisen kaupan vapautuminen on luonut globaalit työmarkkinat. Tuotanto pyrkii siirtymään alhaisen palkkauksen ja säätelyn maihin luoden niihin työpaikkoja. Toisaalta Suomeenkin tuodaan alhaisen tulotason maista tuotteita, joiden tuotanto-olosuhteet eivät täytä kansainvälisiä ihmisarvoisen työn kriteerejä tai ympäristökriteerejä. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n standardien mukaan ihmisarvoiseen työhön ei kuulu pakkotyö tai lapsityö. Työntekijöillä tulee olla yhdistymisvapaus ja kollektiivinen neuvottelu-oikeus, heitä tulee kohdella työssä yhdenvertaisesti ja naisten ja miesten tulisi saada samanarvoisesta työstä samaa palkkaa.

Eriarvoisuutta vähentävä, ihmisoikeuksia kunnioittava ja luonnon kantokyvyn rajoissa toimiva vihreä talous on kestävä kehityksen yksi ulottuvuus. Koko kansainvälinen yhteisö on vuonna 2012 YK:n kestävä kehityksen konferenssin 20-vuotista historiaa tarkastellessaan todennut, että vihreään talouteen siirtyminen on tärkeimpiä tulevaisuuden haasteita.

Oikeus puhtaaseen veteen toteutuu yhä useamman etiopialaisen elämässä

Suomen kehityspolitiikan perustana ovat ihmisoikeudet, muun muassa jokaisen oikeus puhtaaseen veteen. Suomen tukemat vesihankkeet Etiopiassa ovat mahdollistaneet yhteensä yli 8600 vesipisteen rakentamisen ja yli kahden miljoonan ihmisen pääsyn puhtaan veden piiriin.

Suomi on edistänyt paikallisdemokratiaa vesihankkeissa kehitetyn, yhteisörahoitukseen perustuvan toimintamallin avulla. Yhteisöt ovat itse vastuussa vesipisteisiin liittyvästä varojen hallinnomisesta, hankinnoista ja toteutuksesta. Näin on onnistuttu voimistamaan paikallista omistajuutta samalla, kun hankkeet ovat vahvistaneet myös Etiopian viranomaisten kykyä taata puhtaan veden saatavuus maaseudulla. Etiopia on ottanut Suomen tuella kehitetyn toimintamallin käyttöön myös omien budjet-tivarojensa kanavoimiseen.

Suomen tukemissa vesihankkeissa otetaan entistä paremmin huomioon myös erityisryhmät, etenkin vammaiset. Hankkeissa on onnistuttu alentamaan myös vesipisteiden rakennuskustannuksia.

SUOMEN ROOLI GLOBAALISSA TYÖSSÄ! KOKOAAAN MERKITTÄVÄMPI TOIMIIJA

KEHITYSPOLITIIKKA ON KESKEINEN osa maamme ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Tavoitteemme on kansainvälinen vakaus, rauha, turvallisuus, ihmisoikeuksien toteutuminen, oikeudenmukaisuus ja kestävä kehitys. Suomi on sitoutunut YK:n vuosittain asetettuihin, joista keskeinen on äärimmäisessä köyhyydessä elävien ihmisten osuuden puolittaminen 2015 mennessä. YK:n mukaan tämä tavoite on jo saavutettu. Maailmanpankin mukaan äärimmäisen köyhien ihmisten osuus maailman väestöstä pystytään vuoteen 2030 mennessä pienentämään noin kolmeen prosenttiin. Tämä edellyttää merkittäviä ponnistuksia. Maailmanpankin vuonna 2013 hyväksytyssä strategiassa tämä onkin asetettu vuoden 2015 jälkeiseksi tavoitteeksi. Suomen hallitus jakaa tämän näkemyksen.

Suomen kehityspolitiikkaa johtaa valtioneuvosto. Usealla ministeriöllä on rooli kehityspolitiikassa. Päävastuun kantaa ulkoministeriö. Kehityspolitiikan käsite on mielletävä laajasti: sitä on kaikki politiikka, joka tähtää globaalin köyhyyden vähentämiseen, perusoikeuksien toteutumiseen sekä kestäväan kehitykseen ja turvallisuuteen. Esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriö ottaa maailman köyhimpien ihmisten ruoka- ja ravitsemusturvan huomioon yhtenä kokonaisuuden osana, kun se valmistee Suomen kantoja EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Ministeriö edustaa Suomea YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestössä FAO:ssa.

Sosiaali- ja terveysministeriö edustaa Suomen linjauksia terveysjärjestö WHO:n päätöksenteossa yhdessä ulkoministeriön kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriön toimialalla

työhön, yritystoimintaan, innovaatioihin ja kauppaan liittyvät asiat ovat luonteeltaan globaaleja. Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategia edellyttää, että korkeakoulut tekevät tutkimusta globaalien ongelmien ratkaisemiseksi ja kehitysmaiden oman osaamisen vahvistamiseksi.

Vuonna 2014 Suomi käyttää kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen apuun reilut 1,15 miljardia euroa. Summaan sisältyvät päästöhutokauppatulot, jotka hallitus on maailmanlaajuisestikin urauurtavasti päättänyt hallituskauden ajan suunnata kehitys- ja ilmastorahoitukseen. Viime vuonna rahoituksemme oli noin 0,56 prosenttia bruttokansantulosta. Euroopan unioni on sitoutunut 0,7 prosentin suuruiseen rahoitukseen vuonna 2015.

Suomalaisia on alle tuhannesosa maapallon väestöstä. Kansainvälisessä kehityspolitiikassa Suomi on kokoaan merkittävämpi toimija. Yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa ja Euroopan unionin jäsenenä vaikutusvaltamme ulottuu laajemmalle kuin mihin viisimiljoonainen kansa yltäisi yksin.

Suomi tekee hallitusten välistä kehitysyhteistyötä sekä monenkeskisesti että kahdenvälisesti. Monenkeskisyys tarkoittaa työskentelyä hallitusten välisten järjestöjen ja rahoituslaitosten kautta. Hallitus on ohjelmansa mukaan määrätietoisesti kasvattanut monenkeskisen yhteistyön osuutta kokonaisuudesta. Monenkeskisten toimijoiden kautta Suomi voi tukea kehitystä myös niissä maissa, joissa meillä ei ole pysyvää edustusta. Kahdenvälistä yhteistyötä toteutetaan hallitusten

KEHITYSYHTEISTYÖVAROJEN KANAVAT JA OSUUDET 2013

EUROOPAN UNIONI

FINNFUND

KANSALAI SJÄRJESTÖT

KEHITYSRAHOITUSLAITOKSET

YK-JÄRJESTÖT

MUUT MONENKESKISET JÄRJESTÖT

MAAKOHTAINEN HANKERAHOITUS KANSAINVÄLISEN JÄRJESTÖN KAUTTA

HALLITUSTEN KAHDENVÄLINEN KEHITYSYHTEISTYÖ

HUMANITAARINEN APU

PAIKALLISEN YHTEISTYÖN MÄÄRÄRAHA

INSTITUUTIOIDEN VÄLINEN KEHITYSYHTEISTYÖ

KORKEAKOULUT JA TUTKIMUS

MUU KEHITYSYHTEISTYÖKSI LUETTAVA

LÄHDE: ULKOMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖS 2013

välisesti yleensä pitkäaikaisissa kumppanimaisissa Suomen omien toimijoiden, monenkeskisten toimijoiden tai usean rahoittajan yhteisten ohjelmien avulla. Hallitus pitää kahdenvälistä yhteistyötä tärkeänä Suomen ja kumppanimaiden suhteiden ja vuorovaikutuksen kannalta. Kahdenvälinen työ luo Suomelle ja suomalais-toimijoille myös näkyvyyttä kumppanimaassa.

Suomi tunnetaan pitkäjänteisenä sukupuolten tasa-arvon, hyvän hallinnon, eriarvoisuuksien vähentämisen ja ihmisoikeuksien puolustajana, kuten myös ilmastokestävyyden ja luonnonvarojen kestävä hallinnan puolestapuhujana. Hallitus on edistänyt näitä asioita ihmisoikeusperustaisen kehityspolitiikan ja läpileikkaavien tavoitteiden toimintaohjeiden (2012) mukaisesti.

Suomi on tällä hetkellä muun muassa YK:n naisjärjestön UN Womenin, väestöjärjestö UNFPA:n, ympäristöohjelma UNEP:n sekä vammaiskumppanuusrahasto UNPRPD:n suurimpia rahoittajia. Suomi edistää aktiivisesti naisten oikeuksia ja on saanut aikaan muun muassa sen, että ihmisoikeusperustaista ajattelua on saatu osaksi Maailmanpankin toimintakulttuuria. Suomi on tunnettu ja arvostettu vesialan toimija, joka on aktiivisesti edistänyt kansalaisten oikeutta veteen ja pitänyt esillä naisten ja vähemmistöryhmien huomioon ottamista. Paraikaa Suomi toimii toisena puheenjohtajana 41 avunantajan muodostamassa hyvän humanitaarisen avunannon työryhmässä. Puheenjohtajistokaudellaan Suomi edistää erityisesti vammais- ja ympäristönäkökulmien mukanaoloa humanitaarisessa avussa.

Hallitus pyrkii kehityspolitiikassaan jatkuvaan oppimiseen ja toiminnan kehittämiseen. Tätä tukemaan Suomi tilaa systemaattisesti ulkopuolisia arvioita toiminnastaan sekä osallistuu aktiivisesti kansainvälisiin arviointeihin.

Teollisuusmaiden järjestö OECD:n mukaan Suomi on ansioitunut muun muassa kehitysmaiden omien painopisteiden kunnioittamisessa, joustavuudessa ja tuloshakuisuudessa. Suomea pidetään käytännönläheisenä ja

SUOMELLA UNICEF-VETOVASTUU 2013

YK:n lastenavun järjestö UNICEF on suomalaisille tuttu ja läheinen toimija, jota kansalaiset laajasti tukevat. Vuonna 2013 Suomi toimi ensimmäistä kertaa UNICEF:n johdokunnan puheenjohtajana.

Puheenjohtajuuskaudellamme vahvistimme UNICEF:ssa Suomen tärkeinä pitämiä asioita: ihmisoikeusperustaisuutta, lastensuojelua, sukupuolten tasa-arvoa ja tehokkaita, tuloksellisia toimintatapoja.

Käytännön UNICEF-yhteistyössä Suomi on vaikuttanut muun muassa erityistarpeisten lasten huomioon ottamiseen sekä lapsiystävällisiin opiskeluympäristöihin. Suomi tekee yhteistyötä UNICEF:n kanssa Afganistanissa, Etiopiassa, Nepalissa, Sambiassa, Somaliassa ja Zimbabwessa.

UNICEF saa Suomelta yleisrahoitusta ja on Suomen neljänneksi suurin humanitaarisen rahoituksen vastaanottaja. Suomen puheenjohtajuuskaudella järjestön humanitaariselle avulle määriteltiin omat tavoitteet ja mittarit, jolla tavoitteiden saavuttamista seurataan.

vastuullisena toimijana. OECD tekee neljästä viiteen vuoden välein arviot jäsenmaidensa politiikka-aloista. Nämä arviot nauttivat suurta kansainvälistä arvostusta. Myös kehityspolitiikkaa koskevia OECD-arvioita seurataan maailmalla tarkasti. OECD arvioi Suomen

kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä viimeksi vuonna 2012.

Suosituksissaan OECD antoi Suomelle myös kriittistä palautetta. Järjestö muun muassa kehotti Suomea keskittämään kehityspolitiikkaansa, täsmentämään sen tavoitteita sekä asettamaan tavoitteille selkeät mittarit. Samoin se suositteli, että Suomen tulee sovittaa eri politiikka-alojaan johdonmukaisemmin yhteen kehityksen tukemiseksi. Johdonmukaisuussuositus koski erityisesti tapaa, jolla Suomi vaikuttaa EU-politiikkoihin, sekä valtionhallinnon yhteistyömekanismeja. Hallitus ryhtyi aktiivisesti toteuttamaan saamiaan suosituksia. Työn väliarvio tehdään kesällä 2014.

Kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä arvioivat myös muut ulkopuoliset tahot sekä kokonai-

suutena että hankkeittain. Luonteeltaan julkisena toiminta on myös kansalaisten vapaasti arvioitavissa.

Ulkoministeriön vuonna 2010 kehitysyhteistyönsä tehokkuudesta teettämän kokonaisarvion mukaan kumppanivaltiot ja -järjestöt antavat Suomelle myönteistä palautetta. Arvion pohjana oli yhteensä 22 ohjelma-arviointia, joista oli noussut monenlaisia kehittämisehdotuksia. Suomi on toiminnallaan vahvistanut yhdenvertaisuuden ja demokratian kaltaisia arvoja sekä kyennyt luontevaan ja rakentavaan yhteistyöhön. Suomea edustavat toimijat ovat osoittaneet erityistä teknistä osaamista mm. vesialalla, kestävässä maankäytössä, ilmatieteessä, koulutuksessa, terveydenhoidossa, hallinnossa ja uusiutuvan energian kysymyksissä. Suomalaisilla toimijoilla on

GLOBAALIA VAIKUTTAMISTA LUOTTAMUSPAIKOILLA KANSAINVÄLISISSÄ RAHOITUSLAITOKSISSA

Kansainväliset kehitysrahoituslaitokset, kuten Maailmanpankki ja Afrikan kehitys pankki, myöntävät pehmeäehtoisia lainoja, lahjamoitoista tukea ja teknistä apua kehitysmaille. Kun Suomi rahoittaa näitä rahoituslaitoksia ja tekee työtä niissä ja niiden kanssa, se tekee kehitysyhteistyötä maailmanlaajuisesti.

Kansainvälisissä rahoituslaitoksissa päätökset tehdään äänestysryhmissä. Maailmanpankkiryhmässä Suomen kanssa samaan äänestysryhmään kuuluvat muut Pohjoismaat ja Baltian maat. Afrikan kehitys pankkiryhmässä Suomi toimii yhdessä Norjan, Ruotsin, Tanskan ja Intian kanssa. Vuosina 2013-2016 Suomi kantaa kummassakin ryhmässä koordinaatiovastuun ja edustaa äänestysryhmää pankin johtokunnassa, mikä lisää merkittävästi vaikutusmahdollisuuksemme.

Suomi on vaikuttanut Maailmanpankin johtokunnassa aktiivisesti, kun se on hyväksynyt uuden strategiansa, uuden energialinjauksen ja toimintatapauudistuksen, joka tähtää entistä parempiin tuloksiin.

Afrikan kehitys pankkiryhmässä Suomi on ollut tärkeä vaikuttaja, kun pankki on päättänyt uudesta strategiasta sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi sekä hyväksynyt ihmisoikeuksiin perustuvat sosiaali- ja ympäristöperiaatteet. Afrikan kehitys pankki on myös laatinut strategian työllisyyden parantamiseksi ja yksityissektorin kehittämiseksi 2013-2017.

muun muassa vammaisuuteen liittyvää erityisosaamista. Myös avoimuus saa kiitosta: Suomi teettää ja julkaisee riippumattomia arviointoja kehityspolitiikkansa toteutuksesta ja julkistaa niiden tulokset.

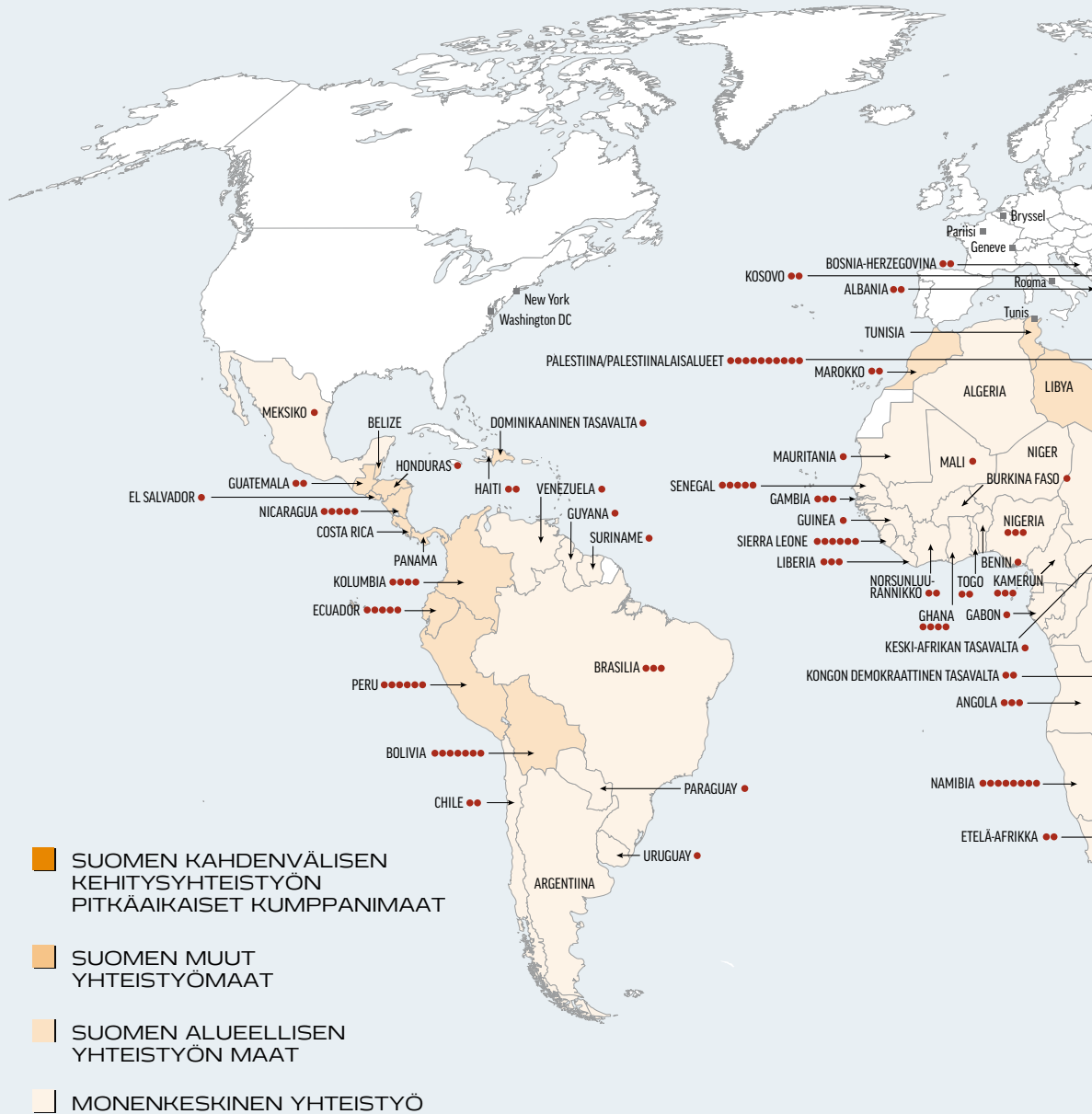
Suomen rooli ja osuus tulosten aikaansaamisessa vaihtelevat sen mukaan, minkä väylän kautta tukea annetaan. Hankeyhteistyössä, jossa käytetään kehitysyhteistyöhön erikoistuneiden yritysten asiantuntemusta, on mah-

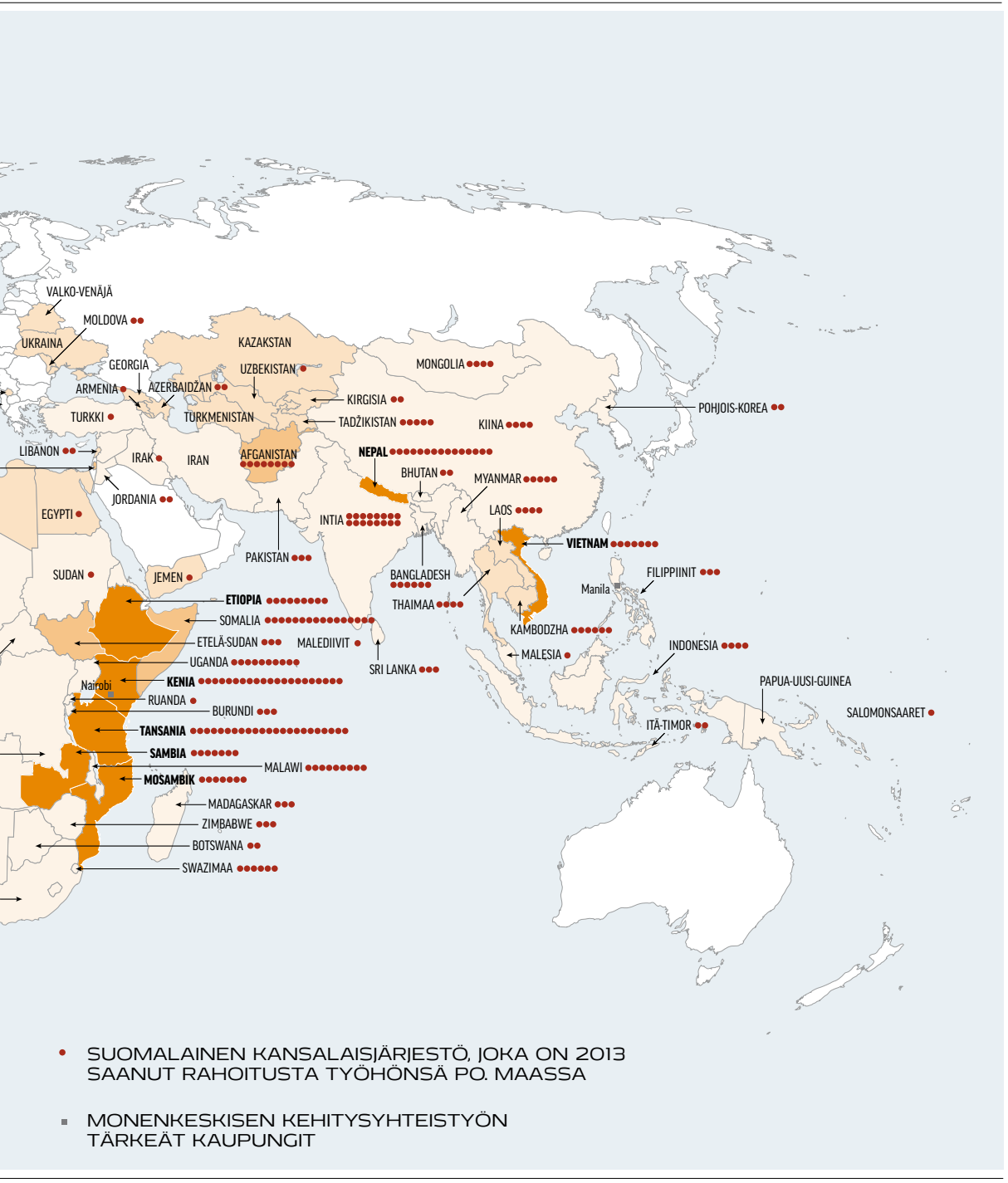
dollista yhdistää tulokset välittömästi Suomen panoksiin. Varsin usein Suomi on yksi toimija laajemmassa kokonaisuudessa tai toisten toimijoiden tukijana. Suomen kehityspolitiikan vaikutusten erittely ei näissä yhteyksissä aina ole helppoa eikä tarkoituksenmukaistakaan. Tällöin vaikuttavuutta seurataan suuremmilla indikaattoreilla, kuten kouluun pääsy, terveyspalvelujen saatavuuden kehitys ja verotulojen kasvu.

Miksi Suomi tekee kehitysyhteistyötä?

- › Maailmassa elää äärimmäisessä köyhyydessä 1,1 miljardia ihmistä. Vielä enemmän on niitä, joiden oikeudet eivät toteudu.
- › Suomi on osana kansainvälistä yhteisöä sitoutunut mm. kestäväen kehityksen tavoitteisiin, ihmisoikeuksien toteutumisen turvaamiseen sekä julkisen kehitysrahoituksen ja ilmasto-rahituksen sovittuun tasoon.
- › Suomella on kokemusta noususta Euroopan köyhimmästä maasta hyvinvoivaksi maaksi sekä kehitysyhteistyöstä avun saajana. 1860-luvun nälkävuosina kahdeksan prosenttia suomalaisista kuoli nälkään. 1940-luvulla Unicefin avulla ruokittiin saatauhatta suomalaislasta. Viimeisen kehityslainansa Suomi nosti Maailmanpankilta 1975.
- › Suomella on merkittävää kokemusta kehitysyhteistyön tekijänä. Valtiollista kehitysyhteistyötä alettiin kehittää 1960-luvun puolivälissä. Kansalaisyhteiskunnan toimijat olivat aktivoituneet jo aiemmin. Suomen kehityspolitiikka perustuu kansainvälisten sopimusten määrittämiin velvoitteisiin ja tavoitteisiin.
- › On myös Suomen oman edun mukaisista vaikuttaa siihen, että kehitys maapallolla on laadultaan kestävä. Ilmastonmuutoksen torjunta globaalisti hyödyttää jokaista maapallon asukasta paikallisesti. Jos pystymme auttamaan konfliktinratkaisussa tai kriisinhallinnassa kaukaisessa maassa, yhä harvempi joutuu muuttamaan pois kotimaastaan hädän tai pakon takia.
- › Vakaat ja ennustettavat olosuhteet mahdollisimman monessa maailman maassa hyödyttäisivät kaikkia. Myös suomalaiset yritykset hyötyvät kaupakumppanimaidensa hyvästä hallinnosta, korruption vastaisista toimita ja turvallisesta investointiympäristöstä.

SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖN JAKAUTUMINEN

- SUOMALAINEN KANSALAI SJÄRJESTÖ, JOKA ON 2013 SAANUT RAHOITUSTA TYÖHÖNSÄ PO. MAASSA
- MONENKESKISEN KEHITYSYHTEISTYÖN TÄRKEÄT KAUPUNGIT

2

SUOMEN UUDISTETUT TOIMINTATAVAT

PANOSTUSTA KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN, OIKEUKSIIN JA TULOKSIIN

TÄMÄN HALLITUKSEN kehityspolitiikka nojaa ajatukseen yhdenvertaisista ihmisistä, jotka kaikkialla maailmassa haluavat edistää omaa ja yhteisönsä turvallisuutta ja hyvinvointia sekä mahdollisuuksien mukaan kantaa vieläkin laajempia vastuita. Hallitus ei näe kehitysmaiden ihmisiä passiivisina avun kohteina, vaan oman elämänsä aktiivisina toimijoina, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia.

Ihmisarvoisen elämän edellytyksenä on muun muassa, että ihmisellä on riittävä toimeentulo, asumistaso ja ravitseminen, mahdollisuus koulutukseen sekä oikeus tarvitsemiinsa terveyspalveluihin ja kulttuuriin. Hänellä tulee olla myös oikeus elää vapaana, ilmaista itseään, osallistua yhteiskuntansa päätöksentekoon ja nauttia yksityiselämän suojaa. Näitä erilaisia oikeuksia sanotaan ihmisoikeuksiksi. Ihmisoikeuksien tulisi kuulua maailman jokaiselle ihmiselle.

Hallituksen näkemyksen mukaan Suomen ihmisoikeusperustainen kehityspolitiikka pyrkii siihen, että ihmiset eri puolilla maailmaa aktivoituvat toimimaan oikeuksiensa puolesta ja pääsevät näin rakentamaan parempaa yhteiskuntaa. Tämä hallitus on edeltäjiään voimakkaammin painottanut kehitysyhteistyössään ihmisoikeuksia edistävää, demokraattista ja vastuullista yhteiskuntakehitystä, kansalaisjärjestöjen työn tukea ja inhimillistä kehitystä eli kestäväen kehityksen sosiaalista ulottuvuutta.

Esimerkiksi koulutuksen osuutta on lisätty ja lisätään Suomen kehitysyhteistyössä. Tämän katsotaan vahvistavan edellytyksiä vähentää eriarvoisuutta.

Ulkoministeriö laati vuonna 2013 linjauksen tukemaan ihmisoikeusperustaisen kehityspolitiikan toimeenpanoa. Se korosti, että kehitysmaiden viranomaisten toimintakykyä ja tilivelvollisuutta tulee vahvistaa, jotta ne pystyvät vastaamaan kansalaisten odotuksiin ja toisaalta suoriutumaan veloitteistaan oikeuksien toteutumiseksi. Henkilökunnan koulutusta, työvälineiden kehittämistä ja ihmisoikeusperustaisuuden juurruttamista kehityspolitiikan eri osa-alueisiin jatketaan edelleen.

Kehityspolitiikkaa, jossa huomio kiinnitetään ihmisiin ja heidän välisensä luottamuksen lisäämiseen – kuten myös hallitusten ja kansalaisten välisen luottamuksen vahvistamiseen – tarvitaan kaikessa kehitysyhteistyössä, mutta aivan erityisesti sotien ja konfliktien repimissä maissa. Viime vuosina avoimesti saatavilla olevan tiedon lisääntyminen ja erityisesti internet ovat avanneet maailman ihmisille uusia mahdollisuuksia solmia yhteyksiä, järjestäytyä ja verkostoitua. Internetillä oli merkittävä rooli esimerkiksi Arabikevääksi kutsutussa poliittisten mullistusten ketjussa. Useissa maissa kansalaisyhteiskunnan toimintatila on kuitenkin samaan aikaan merkittävästi heikentynyt.

SUOMI AJAA VAMMAISTEN HENKILÖIDEN IHMISOIKEUKSIA

Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys ovat Suomen ihmisoikeuspolitiikan ja kehitysyhteistyön peruspilareita. Vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien edistäjänä Suomi on maailmassa ”pieni suurvalta”. Hallitus on kaksinkertaistanut vammaistyöhön kohdennetun tuen hallituskauden aikana 10 miljoonaan euroon 2013. Olemme kannustaneet Maailmanpankkia ottamaan vammaisten näkökulmaa huomioon kaikessa työssään.

Suomi oli keskeisesti vaikuttamassa YK:n uuden vammaiskumppanuusrahaston perustamiseen. Monena vuotena Suomi on ollut YK:n vammaiserityisraportoijan mandaatin päärahoittaja. Suomi on tukenut muun muassa vammaisten togolaisten lasten kouluun pääsyä, jalkamiinojen vammauttamien mosambikilaisten kuntoutusta, esteettömien koulujen ja vaalihuoneistojen suunnittelua Tunisiassa, vammaisten työllis-

syyttä Ukrainassa ja vammaispoliittisen toimintaohjelman luomista Indonesiassa ja Etelä-Afrikassa.

Tässä työssä kotimaiset kansalaisjärjestöt, erityisesti vammaisjärjestöt, ovat ulkoasiainministeriön tärkeitä kumppaneita. Suomi on saanut tunnustusta edelläkävijänä vammaisjärjestöjen osallistamisessa kehitysyhteistyöhön. Ulkoministeriö kehittää edelleen tapoja vahvistaa vammaistyötä yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Suomi rahoittaa myös humanitaarisen miinatoiminnan hankkeita kuudella miljoonalla eurolla vuonna 2014. Tavoitteena on miinoja raivaamalla ehkäistä onnettomuuksia ja vammautumisia, tukea jo vammautuneiden ihmisten toipumista ja sopeutumista sekä mahdollistaa ihmisten paluumuutto aiemmin miinoitetuille alueille. Suomi edistää humanitaaristen toimijoiden piirissä vammaisten henkilöiden nykyistä vahvempaa huomioon ottamista.

MONET TOIMIJAT VAHVISTAVAT YHDESSÄ LAILLISUUTTA, OIKEUKSIA JA TASA-ARVOA KENIASSA

Kenia läpikäy valtaisa yhteiskunnallista uudistusta, mutta samalla poliittisessa ympäristössä huolta herättävät Kenian suhtautuminen kansainväliseen rikostuomioistuimeen (ICC) sekä rajoitukset kansalaisyhteiskunnan toiminnassa ja lehdistönvapaudessa.

Uudistukset perustuvat vuonna 2010 hyväksytyyn perustuslakiin, joka on edistyksellinen ja historiallinen. Se mää-

rittelee ensimmäisen kerran ihmisoikeudet ja naisten tasa-arvoisen aseman ja hajauttaa valtaa aluehallinnoille ja lähemmäksi kansalaisia. Lain toimeenpano on kesken, ja se edellyttää yhteiskunnallisten uudistusten jatkamista, Kenian hallituksen omistajuutta sekä avunantajien tukea. Erityisesti aluehallinnon kehittäminen on iso haaste Kenialle.

Suomenkin tukeman YK:n tasa-arvojär-

jestö UN Womenin tasa-arvon ja hyvän hallinnon ohjelma on vahvistanut naisten osallistumismahdollisuuksia poliittisessa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Vuoden 2013 vaaleissa naisten osallistuminen lisääntyi. UN Womenin katsotaan onnistuneen tavoitteessaan ehkäistä naisiin kohdistuvaa vaaliväkivaltaa ja häirintää. Vuoden 2013 vaalit olivat ensimmäiset, jotka järjestettiin uuden perustuslain mukaisesti. Suomi auttoi vaalien järjestämistä muun muassa YK:n kehitysjärjestön

UNDP:n kautta. Vaalit olivat aikaisempaa rauhallisemmat, ja kansalaiset osallistui-
vat entistä aktiivisemmin.

Vaikuttavuutta lisäävä monikumppanuus vahvistuu Keniassa. EU:n jäsenmaat ja Kenian viranomaiset aloittivat vuonna 2013 yhteisohjelmoinnin, jonka tavoitteena on perustaa yhteinen strategia ja yhteisiä ohjelmia. Keniassa EU jäsenmaiden on vaikutusvaltainen kehityskumppani, koska suurin osa maan saamasta kehitysavusta on peräisin EU:sta.

SOSIAALITURVA KUULUU KAIKILLE

Monissa kehitysmaissa ihmisten turva-
verkko on suku tai kyläyhteisö, sillä val-
tio ei tarjoa minkäänlaista sosiaaliturva-
järjestelmää.

Sosiaaliturvan tarjoaminen kaikille maa-
ilman ihmisille on kunnianhimoinen tavoite,
jonka toteutumiseen tarvitaan maailman-
laajuisista yhteistyötä. Vuodesta 2010
Suomi on tukenut YK:n Globaali perusturva-
aloitetta aktiivisesti.

Suomen asiantuntemuksella ja osara-
hoituksella on tehty perustavan laatuista
tiedonhankinta- ja -hallintatyötä sekä
luotu yhteistyöverkostoja. YK:n työjärjes-
tö ILO ja Maailmanpankki ovat vakiinnutta-
neet tätä toimintaa perustamalla pysyvän
yhteistyöelimen, eräänlaisen ”sosiaaliturvan
globaalin yhteistyöjohtokunnan”, jossa
Suomi on vakiojäsen ja keskeinen vai-
kuttaja.

Käytännön suunnitelmia sosiaaliturvan
kehittämiseksi on Suomen tuella tehty

mm. Burundissa, Ghanassa, Namibiassa,
Nigerissä ja Sri Lankassa.

Sambiassa maan hallituksen uusi pe-
rusturvaohjelma on auttanut lukuisia ää-
rimmäisen köyhiä ihmisiä parempaan elä-
mään. Sambian talous on kasvanut viime
vuosina kymmenen prosentin vuosivauhtia,
joten valtiolla alkaa olla varaa myös so-
siaaliturvan kehittämiseen.

Köyhimmillä alueilla perusturvan saajiksi
on valittu kyläneuvostojen nimeämiä ih-
misiä, joiden joukossa on paljon mm. yksin-
huoltajaitejä. He saavat nostaa sirukortilla
kyläkaupasta avustuksia noin kymmenen
euron erissä. Rahalla he hankkivat ruokaa,
vaatteita, lääkkeitä, kenkiä ja esimerkiksi
bussilippuja työssäkäyntiä varten.

Sambian hallitus kykeni osoittamaan pe-
rusturvaan budjettivaroja, mutta maa tar-
vitsi rahoitusta itse järjestelmän rakenta-
miseen. Suomi tuki ohjelmaa 3,1 miljoonalla
eurolla 2012–2013.

SUOMI TUKEE KUMPPANIN OMAA VASTUUNKANTOA

Koko sen ajan, kun Suomi on tehnyt kehitysyhteistyötä, se on tavoitellut konkreettisia tuloksia ja seurannut niiden saavuttamista.

Ajan mittaan työn luonne ja lähtökohdat kansainvälisessä kehitysyhteistyössä ovat muuttuneet, kun ymmärrys ja kokemus kehitysyhteistyön vaikutuksista ovat lisääntyneet. Vielä kolmekymmentä vuotta sitten kehitysyhteistyö oli paljolti ”apua”, jota toimitettiin perille rahana, laitteina, tarvikkeina ja tietotaitona. Avunantaja kiinnitti eniten huomiota oman toimintansa onnistumiseen ja sen välittömiin tuloksiin. Vaikutukset saattoivat toisinaan olla lyhytaikaisia. Esimerkiksi laitetoimitusten yhteydessä ei osattu riittävästi ottaa huomioon käyttäjäkoulutuksen, huollon tarpeen ja kehitysmaan oman rahoitusvastuun kaltaisia seikkoja.

Suhtautumisessa on tapahtunut selkeä muutos. Suomi yhdessä muiden maiden kanssa on omaksunut ajatuksen, että kaikkein tehokkainta toimintaa on kumppanimaan omien toimijoiden tukeminen maan tarpeelliseksi katsomissa, yhdessä sovituissa kehitykseen tähtäävissä asioissa.

Kehityspolitiikalla ei ratkaista maailman ihmisten ongelmia, mutta sillä voidaan auttaa ihmisiä löytämään ongelmiin ratkaisuja ja tukea näiden ratkaisujen toteutusta. Oikeassa vaiheessa ja oikealla tavalla annettu tuki johonkin paikallisten toimijoiden haluamaan muutosprosessiin voi olla ratkaisevan tärkeä.

Suomi uudistaa kehitysyhteistyössään käytäntöjään jatkuvasti. Eräistä vanhoista käytännöistä on luovuttu kokonaan. Suomi ei enää tarjoa sellaista tukea, jonka ehtona olisi suomalaisten tuotteiden hankinta, koska se on todettu haitalliseksi kehitysmaan oman tuotannon kehitykselle. Suomalaisten yritysten tuote- ja palvelutarjonta ovat mukana normaaliin markkinaehtoiseen tapaan. Myös esimerkiksi ruokaa katastrofiapuna toimittavat

järjestöt ostavat tuotteet nykyisin mahdollisuuksien mukaan paikallisilta markkinoilta tai muuten läheltä avun tarvisijoita tukeakseen paikallista elinkeinotoimintaa. Kehitysyhteistyöhön tarvittava asiantuntemus kilpailutetaan nykyisin kansainvälisesti. Suomalainen asiantuntemus pärjää tässä kilpailussa hyvin.

Ajattelutavan muutos näkyy myös tavassa mitata ja seurata Suomen kehitysyhteistyön tuloksia. Alkuvaiheessa keskityttiin siihen, ovatko Suomen tukemat hankkeet toteutuneet. Myöhemmin opittiin tarkastelemaan toiminnan tuloksia ja välittömiä vaikutuksia. Nykyään seurataan kehitysmaiden asukkaiden elämässä aikaan saatuja parannuksia ja Suomen osuutta niihin.

Tulosten tavoitteluun kannustavat sekä avunantajamaiden että kumppanimaiden kansalaiset. Avunantajien veronmaksajia kiinnostavat verovaroilla saadut tulokset samaan aikaan, kun kumppanimaiden kansalaiset oikeutetusti kysyvät päättäjiltään, mihin ja keiden hyväksi maahan saadut ulkomaiset resurssit käytetään.

2000-luvun alusta ensin teollisuusmaat, sittemmin myös kehitysmaat, kansalaisjärjestöt ja yritykset ovat vahvistaneet yhteisiä käytäntöjä, joilla ne pyrkivät parempiin tuloksiin. Roomassa, Accrassa ja Pariisissa järjestetyissä kansainvälisissä kokouksissa sovitut asiat ovat ohjanneet toimintatapoja merkittävästi. Näitä keskusteluja on käyty teollisuusmaiden järjestössä OECD:ssä avunantajien muodostamassa komiteassa (DAC) sekä myös EU:n jäsenmaiden kesken. Suomi on pitänyt sovittuja periaatteita ja tavoitteita tärkeinä avun tulosten parantamisessa ja on pyrkinyt aktiivisesti niiden toimeenpanoon. Vuonna 2011 Suomi sitoutui Busanin korkean tason foorumissa periaatteisiin, jotka pohjautuivat tähän vuoropuheluun. Huhtikuussa 2014 Meksikon ministerikokouksessa arvioitiin, miten toimintatapojen kehityksessä on onnistuttu.

Busanissa sovittujen periaatteiden mukaan kehitysyhteistyöllä on parhaat edellytykset tuottaa tuloksia, kun

- 1) kehitysyhteistyö perustuu paikalliseen tarpeeseen
- 2) kumpikin osapuoli on työhön sitoutunut
- 3) työlle määritellään yhteisesti selkeät ja mitattavat tavoitteet
- 4) paikalliset ihmiset osallistuvat työhön
- 5) työtä koskeva tieto on helposti saatavilla
- 6) osapuolten roolit on määritelty selkeästi.

Kehitysmaiden rooli kehitystavoitteiden muotoilussa on vahvistunut. Tuloksellisuusajattelun mukaan toimittaessa kaikki kyseistä maata eri tavoin tukevat tahot muodostavat yhteisön, jossa jokainen yksittäinen avunantaja osallistuu kumppanimaan johtamaan kehitysprosessiin. Tämä korostaa Suomen edustustojen merkitystä ja jatkuvaa vuoropuhelua kumppanimaan sekä muiden avunantajien kanssa.

Suomi haluaa lisäksi toimia niin, että ihmiset

kaikissa maissa tulevat tietoisiksi oikeuksistaan ja kykeneviksi puolustamaan niitä. Kumppanimaan tulee kehittää hyvää hallintoa, joka kykenee huolehtimaan kansalaisten oikeudesta koulutukseen, veteen, riittävään ravitsevaan ruokaan ja terveyteen, sekä kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksistä. Tästä syystä Suomi pyrkii hyödyntämään kumppanimaan omia hallinto- ja seurantajärjestelmiä sen sijaan, että olisimme mukana rakentamassa rinnakkaisia järjestelmiä.

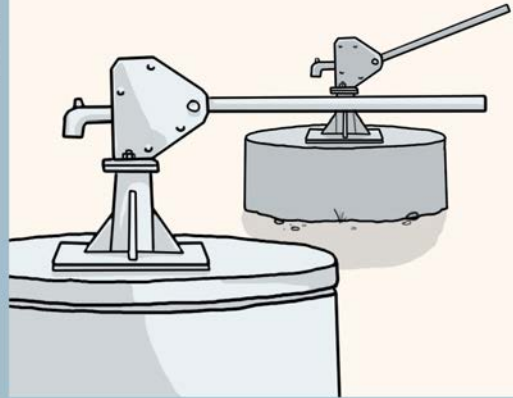
Muutamiin maihin Suomen antamat kehitysvarat toimitetaan osin rahana, jonka käytöstä päättävät kumppanimaan päättäjät itse vahvistaen maan omaa kehitysohjelmaa, normaalissa talousarviokäsittelyssä. Raha voi olla niin sanottua yleistä budjettitukea, tai se voidaan kohdistaa tietyn hallinnonalan käyttöön. Se voi olla myös tukea valtion rakenteiden luomiseen ja vahvistamiseen. Budjettitukea myöntäessään Suomi usean muun avunantajan kanssa seuraa varojen käyttöä yhdessä maan omien tilintarkastajien

Myöhemmin:

Kylän kaikilla ihmisillä on nyt puhdasta vettä. Hyvä.

kanssa ja käy kumppanimaan kanssa tiivistä vuoropuhelua kehitystavoitteisiin pääsemisestä. Budjettituen osuus määrärahoista 2013 oli kolme prosenttia.

Ulkoministeriö laati vuonna 2014 uudet ohjeet budjettitukien hallintoon nojaten EU:n yhteisiin linjauksiin budjettituen käytöstä. Riippumattomin ulkopuolisin voimin tehdyt arviot osoittavat, että budjettituki auttaa suuntaamaan valtion resursseja köyhyyden vähentämisen kannalta tärkeille toimialoille, kuten opetukseen tai tienpitoon. Se tarjoaa keskeisen mahdollisuuden vaikuttaa kumppanimaan tilanteeseen laajasti ja käydä poliittista vuoropuhelua maan kanssa. Suomi käyttää hyödyksi sille tarjoutuvat mahdollisuudet

toimia merkittävänä vaikuttajana osana budjettitukea antavien maiden ryhmää esimerkiksi Mosambikin ja nyt Tansanian budjettitukiryhmän puheenjohtajana.

Hallitus pitää tärkeänä demokratian vahvistamista kehitysmaissa. Se on lisännyt tukea toimijoille, jotka vahvistavat demokratiaa. Vuonna 2013 ulkoministeriö laati uuden kehityspolitiikan demokratiatukilinjauksen. Viime aikoina Suomi on monissa yhteyksissä vahvistanut suhteitaan kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntaan. Hallituksen näkemyksen mukaan se, että kansalaiset voivat ja saavat toimia ja osallistua maidensa poliittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon, on olennaisen tärkeää myös kehityspolitiikan onnistumisen kannalta.

MITÄ TEEMME TULOSTEN VAHVISTAMISEKSI?

Vuonna 2011 ulkoministeriö teetti arvon siitä, miten hyvin Suomen kehitysyhteistyössä osattiin määrittellä tavoitteita ja mitata

tuloksia ja miten hyvin tätä tietoa osattiin hyödyntää toiminnan tehostamiseksi. Arvioinnin mukaan toiminnassa oli parantamisen varaa.

Ministeriöltä puuttui tulosperustaisuuteen ohjaava politiikka. Hankkeiden suunnittelu oli järjestelmällistä, mutta koko organisaation tavoitteet tai maittain määritellyt tavoitteet eivät olleet tarpeeksi selkeitä eivätkä mitattavia. Raportteihin kaivattiin lisää analyttisyyttä. Ministeriön johtamiskulttuuri oli arvion mukaan liiankin riskejä välttelevää, eikä menneistä kokemuksista osattu välttämättä ottaa opiksi. Tämän seurauksena hallitus ryhtyi toimiin, ja ulkoministeriö laati tulosperustaisen toimintaohjelman vuosiksi 2013–14. Pyrkimyksenä oli vahvistaa ministeriön toimintatapoja ja rakenteita niin, että kaiken toiminnan ytimessä olisivat kehitysmaissa toteutuvat tulokset.

Kehitys yhteistyön johtaminen, suunnittelu, toteutus ja raportointi perustuvat nyt ja vastaisuudessa yhä vahvemmin tulosajatteluun. Pääkumppanimaissa toiminnan tavoitteet määriteltiin vuonna 2013 entistä täsmällisemmin, ja niiden toteutusta seurataan aiempaa tarkemmin ja systemaattisemmin. Tuloksia

mitataan ennalta asetetuilla mittareilla, ja tulostietoa hyödynnetään aktiivisesti tulosten parantamiseksi.

Ministeriö uudisti hankkeiden suunnittelu- ja arviointikäsikirjat 2012 ja 2013 uutta tulosajattelua tukeviksi. Hankkeiden hallinnointia on tehostettu. Toimintatapojen kehittämistä jatketaan hyödyntäen käytännön kokemuksista saatuja oppeja. Nyt ministeriö raportoi maakohtaisista tuloksista vuoden välein; uusien maaohjelmien ensimmäiset vuosiraportit valmistuivat keväällä 2014. Vaikka tulosorientoituneisuus on vahvistunut, organisaatiokulttuurien ja toimintatapojen muutokset vaativat aikaa ja pitkäjänteisyyttä.

Vuonna 2013 ulkoministeriö analysoi niiden kansainvälisten järjestöjen ja kehitysrahoituslaitosten toiminnan, joissa Suomi on mukana jäsenenä, vaikuttajana ja rahoittajana. Näitä ovat esimerkiksi YK-järjestöt ja kansainväliset rahoituslaitokset, kuten Maailmanpankki. Analyysin taustalla oli pyrkimys vähentää avun pirstaleisuutta. Analyysin mukaan Suomen

rahoittamat toimijat ovat keskimäärin suhteellisen tehokkaita, mutta työ nosti toimijoittain esille myös selkeitä kehittämiskohteita. Analyysin tulosten pohjalta ministeriö laati eniten rahoitusta saavia toimijoita varten vaikuttamissuunnitelmat, joiden pohjalta Suomi nyt vaikuttaa näiden järjestöjen ja rahoituslaitosten toimintaan. Kunkin toimijan

työssä keskitytään tiettyihin, rajattuihin asiakokonaisuuksiin, kuten esimerkiksi vihreän, osallistavan talouskasvun edistämiseen, arviointitoiminnan kehittämiseen ja avoimuuden lisäämiseen. Niiden hyväksi toimitaan suunnitelmallisesti ja strategisesti mm. korva-merkityn rahallisen tuen keinoin. Ministeriö seuraa vaikuttamissuunnitelmien toteutusta ja

KANSALAI SJÄRJESTÖILLÄ LÄHES 900 ERIKOKOISTA JA -PITUISTA HANKETTA

Kansalaisjärjestöjen tuki on reilu kymmenesosa varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoista. Ministeriö tukee kansalaisjärjestöjen hankkeita yli 90 maassa.

Esimerkkejä ohjelmataukea saavien kumppanuusjärjestöjen työstä

- › **Solidaarisuus:** Tyttöjen sukuelinten silpomisen vastainen työ Somalimaassa. Vuonna 2007 alkaneen hankkeen päämäärä on nyt Togdheerin ja Sanaagin lääneissä asuvien naisten seksuaaliterveyden parantuminen. Alueen asukkaiden asenteiden tavoitellaan muuttuvan silpomista vastustaviksi.
- › **KIOS:** Ihmisoikeusliikkeen tukeminen Burundissa ja Ruandassa. Vuosina 2010–2013 toteutetulla verkostohankkeella oli positiivisia vaikutuksia erityisesti ihmisoikeusliikkeeseen ja ihmisoikeuspuolustajien mahdollisuuksiin toimia hallituksen kiristävän otteen alla.

Esimerkkejä hanketukea saaneesta toiminnasta

- › **Psykologien sosiaalinen vastuu ry:** Lasten mielenterveyspalvelut Etelä-Libanonin pakolaisleireissä. Järjestö on auttanut perheneuvoloiden perustamisessa yhdessä paikallisen kumppanin kanssa. Tätä nykyä yhä suurempi osa asiakkaista on Syyriasta paenneiden perheiden lapsia.
- › **Demo ry:** Yhteistyö Nepalín poliittisten nuoris- ja opiskelijajärjestöjen kanssa. Järjestöt kehittävät tuhansien nuorisopoliitikkojen taitoja rauhanomaiseen dialogiin ja puoluerajat ylittävään yhteistyöhön huolimatta siitä, että osanottajilla on poliittisia erimielisyyksiä.
- › **Filha ry:** Kirgisialaisten kutsusta vuodesta 2011 alkaen toteutetun keuhkoterveys-hankkeen ensimmäinen osa oli niin onnistunut, että sille on suunniteltu jatkohanke. Tavoitteena on tupakoinnin vähentäminen Kirgisiassa vuosina 2014–2016. Naapuri-maan tadžikit pyysivät vuorostaan Filha ry:tä toteuttamaan vastaavan hankkeen omassa maassaan. Se toteutetaan keuhkoterveyshankkeena vuosina 2012–2014.

saavutettuja tuloksia vuosittain.

Ministeriö on kehittänyt kehitysyhteistyön koulutusta kokonaisvaltaisen koulutusohjelman avulla. Myös tietojärjestelmiä on uudistettu, jotta työn tuloksia voitaisiin seurata paremmin. Raporteista saatava tieto järjestetään ja tallennetaan niin, että sitä voidaan seurata ja hyödyntää toiminnan suunnittelussa ja päätöksenteossa aiempaa tehokkaammin. Työ edellyttää monien tietojärjestelmien yhteensovitusta, ja se tehdään vaiheittain. Lopputulos mahdollistaa organisaation jatkuvan oppimisen ja parantaa myös avoimuutta.

Tällä hallituskaudella on esimerkiksi rahoituspäätökset päätetty julkaista yleisön nähtävillä ulkoministeriön verkkosivuilla (www.formin.fi, osio Kehityspolitiikka). Suomi on mukana edistämässä kehitysyhteistyön avoimuutta myös kansainvälisesti IATI-aloitteen (International Aid Transparency Initiative) kautta ja pyrkii edelleen vahvistamaan oman työnsä avoimuutta. Kun eri osapuolten kehitysyhteistyötiedot ovat yhtenäisessä muodossa ja koneellisesti luettavissa, niiden vertailu on entistä helpompaa.

Suomi on pyrkinyt vähentämään hankkeidensa määrää mutta kasvattamaan vastaavasti niiden kokoa, koska voimavarojen keskittämisen on osoitettu parantavan tuloksia. Esimerkiksi Sambiassa hankkeiden lukumäärä jopa puolitetaan vuoteen 2015 mennessä. Kansainvälisen arvion pohjalta voidaan todeta, että pitkäjänteinen, vakiintunut ja riittävän suuri tuki luo parempia vaikutuksia.

SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖN VAHVUUTENA MONIPUOLINEN TOIMIJAKENTTÄ

Hallituksen näkemyksen mukaan julkishallinnon tekemän työn keskittämistä suuremmiksi kokonaisuudeksi täydentää se, että suomalaiset kansalaisjärjestöt, elinkeinoelämän toimijat, laitokset ja korkeakoulut voivat toimia

Hallituskauden aikana on vähennetty myös yhteistyökumppanien lukumäärää sekä monenkeskisten järjestöjen kautta tehtävässä että kahdenvälisessä kehitysyhteistyössä.

Myös EU on panostanut tulosperustaisuuteen. EU:n keväällä 2012 uudistamassa, kehityspolitiikkaa ohjaavassa Muutosagendassa painotetaan avun tuloksellisuuden vahvistamista sekä ihmisoikeuksien, demokratian ja hyvän hallinnon edistämistä. Samalla painotetaan osallistavaa ja köyhyyttä vähentävää vihreää kasvua.

Uuden linjauksen myötä sovittiin, että EU tukee korkeintaan kolmea sektoria kussakin kumppanimaassa. Myös Suomi otti tämän linjan käyttöönsä. EU:n apu keskitetään maihin, joissa on siihen eniten tarvetta ja joissa EU:n avulla on parhaat vaikutusmahdollisuudet. Päätettiin myös jatkaa vähintään 20 prosentin panosta inhimilliseen kehitykseen ja tukea kehitysmaiden kestävästä kehityksestä esimerkiksi investoimalla kestäväan maatalouteen ja energiaan. Aikaisempaan verrattuna ohjelmointia ja siihen liittyvää suunnittelua siirrettiin maatasolle EU:n delegaatioille, jotka ovat velvoitettuja konsultoimaan mahdollisimman laajasti jäsenmaita ja muita avunantajia. Suomi osallistuu EU:n ohjelmointiprosesseihin ensisijaisesti edustustojensa kautta.

Keskittämisen lisäksi hallituksen mielestä tärkeää on kuitenkin myös kyky reagoida uusiin aloitteisiin ja muuttuviin tilanteisiin riittävän nopeasti. Siten myös pienille ja innovatiivisille sekä usein riskialttiille hankkeille on varattava rahoitusmahdollisuus.

mielekkäiksi katsomissaan kohteissa laajasti eri puolilla maailmaa. Kansalaisten, yritysten, yhteiskunnan ei-valtiollisten toimijoiden ja myös kansalaisten epävirallisten yhteenliittymien ja verkostojen merkitys kasvaa kehitys-

maissa ja globaalissa kehityspolitiikassa.

Hallitus on lisännyt suomalaisten kansalaisjärjestöjen työlle annettavaa tukea. Vuonna 2013 tuen määräraha oli lähes 108 miljoonaa euroa. Hankkeita oli kaiken kaikkiaan 887 kappaletta yli 90 maassa. Lisäksi Suomi tukee kansainvälisiä kansalaisjärjestöjä uudistetun hakumenettelyn avulla. Paikallisia, pieniä kansalaisyhteiskunnan aloitteita tuetaan edustustojen hallinnoimilla, niin sanotuilla paikallisen yhteistyön määrärahoilla.

Järjestöjen hankekoot vaihtelevat. Pitkäjänteistä ja ohjelmapohjaista työtä tekevät järjestöt saavat monivuotista tukea. Kumppanuusjärjestöjen määrää on lisätty. Niitä on nyt kuusitoista. Ohjelmatuki auttaa järjestöjä toteuttamaan suurempia hankkeita pitkäjänteisesti. Kaikkien tukea saavien järjestöjen työltä edellytetään suunnitelmallisuutta ja

tuloshakuisuutta.

Vuonna 2013 ulkoministeriö myönsi lisäksi noin 2,3 miljoonaa euroa pienten ja keskisuuren kansalaisjärjestöjen kehitysviestintään ja globaalikasvatustyöhön. Hankkeilla tuodaan suomalaiseen yhteiskuntaan viestiä globaaleista kehityshaasteista ja tarjotaan keinoja, joilla suomalaiset voivat itse osallistua ja toimia globaalin oikeudenmukaisuuden ja kehityksen edistämiseksi.

Valtion ja kansalaisjärjestöjen lisäksi tärkeä toimija ovat suomalaisyritykset. Kehityksessä kestävä taloudellisen toiminnan kehittyminen on merkittävää niin ihmisten toimeentulon, kansantalouden kuin julkisen talouden näkökulmasta. Suomalaistaustaiset yritykset ovat kehityksessä suuntautuvan tai siellä tapahtuvan liiketoiminnan lisäksi osallistuneet myös kahdenvälisen hankkeiden toteutuk-

JÄTTEESTÄ PUHDASTA ENERGIAA FINNFUNDIN RAHOITUKSELLE

Valtio-omisteinen kehitysrahoituslaitos Finnfund rahoittaa yritysten investointeja ja riskipääomaa tarvitsevia hankkeita kehityksessä ja Venäjällä. Finnfundin pääomaa kasvatetaan kehitysyhteistyövaroin.

Vuonna 2013 Indonesiassa käynnistyi maan ensimmäinen teollisen mittakaavan pellettitehdas SaraRasa Biomass, joka tekee pellettejä maatalouden biojätteestä. Finnfund on mukana hankkeen rahoittajana.

Indonesian maataloudessa syntyy vuosittain arviolta sata miljoonaa tonnia biojätettä. Usein se poltetaan tai lasketaan mereen, jossa jäte mädäntyy ja tuottaa il-

mastonmuutosta kiihdyttävää metaania. SaraRasa Biomassin pelleteillä korvataan kivihiihen polttoa voimalaitoksissa. Hanke on synnyttänyt satoja työpaikkoja Riaun provinssin köyhälle, työttömyydestä kärsivälle maaseudulle.

Pellettien valmistukseen tarvittava teknologia on tuotu Euroopasta. SaraRasa on itse kehittänyt jätteen esikäsittelyjärjestelmän. Yhtiö näyttää, miten jätteestä tehdään puhdasta energiaa tehokkaasti ja kannattavasti. Sen esimerkki on innostanut monia: nähtävissä on, että Indonesiassa tehdään lähivuosina kymmeniä vastaavia investointeja bioenergian tuotantoon.

KÖYHIÄ TUETAAN RAKENTAMAAN KÄYMÄLÄNSÄ

Puhdas juomavesi on kaikkien ihmisten oikeus, mutta myös hygieeninen käymälä on tehokas keino vähentää sairauksia ja lisätä hyvinvointia. Muun muassa tyttöjen koulunkäynnin edellytys on usein, että koulussa on asiallinen ja turvallinen käymälä myös tytöille.

Suomi on tukenut Nepalissa ja Etiopiasa innovatiivisten menetelmien käyttöönottoa sanitaation parantamiseksi. Käymäläkulttuuria on juurrutettu esimerkiksi kansallisilla valistuskampanjoilla. Kun ihmiset saavat tietoa käymälähygieniasta ja sen terveysvaikutuksista, he osaavat huolehtia yhdyskuntiansa ympäristöistä ja pitää ne puhtaampina ja terveellisempinä.

Suomi rahoittaa tiiviissä yhteistyössä YK-järjestöjen kanssa monitoimijaverkostoa, joka tekee vesi- ja sanitaatio-työtä kymmenissä maissa. Suomen tuki kohdistuu 12:een Afrikan maahan, mm. Etiopiaan, Keniaan, Ruandaan ja Ugandaan. Hankkeissa ei rahoiteta itse käymälöiden rakentamista, vaan kampanjoidaan ja koulutetaan, jotta kaikkein köyhimmätkin osaisivat itse rakentaa käymälänsä saatavilla olevista materiaaleista.

Maailmanpankin vesi- ja sanitaatio-ohjelman välityksellä Suomi osallistuu alan kehitykseen kahdessatoista Afrikan maassa. Hygienialla on merkittävä rooli etenkin lasten sairastuvuuden ja kuolleisuuden vähentämisessä.

seen. Hankkeiden kautta on siirtynyt tietoa ja osaamista kohdemaiden yrityskehitykseen ja valtionhallintoon.

Valtio-omisteinen rahoituslaitos Finnfund edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä rahoittamalla niissä vastuullista yksityistä yritystoimintaa. Hallituskauden aikana Finnfundin rahoitusta on lisätty, ja Finnfundin yhteyteen on luotu erityisriskirahoitus, joka parantaa suomalaisyritysten mahdollisuuksia aloittaa toimintaa esimerkiksi niin sanotuissa hauraisissa valtioissa. Liikkekumppanuusohjelma Finnpartnership rahoittaa suomalaisten ja kehitysmaiden välisten liikekumppanuuksien valmistelukustannuksia. Hallituskauden aikana Finnpartnershipiä kehitettiin. Muutoksen ansiosta yritykset

voivat hakea tukea myös paikallisen työvoiman ammattikoulutukseen.

Ulkoministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat yhdessä laajan sidosryhmäjoukon kanssa pohtineet, miten kehitysmaihin suuntautuvaa innovaatio- ja liiketoimintaa voidaan vielä edistää. Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus Tekes valmistelee yhdessä ulkoministeriön kanssa kehitysinnovaatio-ohjelmaa ja -rahastoa. Myös yritystoiminnan kannustimia, kuten innovaatioiden kehittämisvaiheen rahoitusta, on edelleen pohdittava.

Toimialoja, joilla suomalaisyritykset voivat edistää kehitystä, ovat esimerkiksi turvallisuus, kriisien ennaltaehkäisy ja jälleenrakennus, vesihuolto sekä luonnon- ja vesivarojen hallinta, sanitaatio, energiatehokkuus ja cleantech,

mobiiliteknologiset ratkaisut, terveys ja koulutus sekä puurakentaminen. Hallitus toimii aktiivisesti yritysten kanssa yhteistyössä, jotta myös eri toimialojen osaamisten yhdistämisestä voisi syntyä innovaatioita. Esimerkiksi koulutus- ja tietotekniikkaosaamisten yhdistelmistä on jo paljon hyviä esimerkkejä.

Korkeakoulut ja instituutiot, kuten Ilmatieteen laitos ja Geologinen tutkimuskeskus, tekevät yhteistyötä tuoden suomalaista asiantuntemusta kumppanien käyttöön.

Korkeakoulu yhteistyön instrumenteista on

parhaillaan käynnissä kansainvälinen arvio, jonka tulosten pohjalta tullaan vahvistamaan rahoituksen vaikuttavuutta ja täydentävyyttä suhteessa muuhun Suomen rahoittamaan kehitysyhteistyöhön. Korkea-asteen oppilaitosten kapasiteetin vahvistamisen tukiohjelmaa (ns. korkeakoulu-IKI) ulkoministeriö on uudistanut vuonna 2012 tehdyn ulkopuolisen arvioinnin pohjalta. Keväällä 2013 myönnettiin rahoitusta 10,5 miljoonaa euroa yhteensä 23 hankkeelle. North-South-South-ohjelmasta tuettiin yhteensä 62:ta verkostoa vuonna 2013.

LUOKKIA, PULPETTEJA JA OPETTAJANKOULUTUSTA MOSAMBIKISSA

Suomi tukee Mosambikin opetustoimialaa kuuden muun valtion, UNICEF:n ja Maailmanpankin kanssa. Suomen tuki Mosambikin opetusalan yhteensä 110 miljoonan euron budjettirahastoon on viime vuosina ollut seitsemän miljoonaa euroa vuodessa. Opetussektorin osuus Mosambikin valtion budjetista on noin 1 miljardi USD.

Viime vuonna rahasto kustansi 1000 uuden luokkahuoneen rakentamisen, ja 900:n rakennustyöt alkoivat. Pulpetteja hankittiin 80000. Opettajien osaaminen voi olla heikkoa, ja rahasto kustantaa heille täydennyskoulutusta.

Avunantajat seuraavat Mosambikin hallituksen kanssa työn tuloksia kolmel-

la mittarilla: koulunsa aloittavien tyttöjen ja poikien määrällä, opettajien määrällä suhteessa oppilaisiin sekä lasten luku- ja laskutaidon kehityksellä. Viime vuonna koulun aloitti 77 prosenttia kuusivuotiaista lapsista (tytöistä 74 prosenttia), ja opettajia oli yksi 63:a lasta kohden. Luku- ja laskutaitomittarin ensimmäiset tulokset valmistuvat 2014.

Suomen valtion tukea Mosambikin opetustoimelle täydentävät kansalaisjärjestöt ja korkeakoulut. Ne tekevät yhteistyötä mosambikilaisten opetusalan järjestöjen ja korkeakoulujen kanssa käyden aktiivista vuoropuhelua valtion opetustoimen tarpeista ja kehittämisestä.

TULOKSIA PITKÄLLÄ AIKAVÄLILLÄ

Kehityspoliitiikka on pitkäjänteistä työtä. Kehitysmaiden ongelmat ovat usein monimutkaisia ja pitkällä aikavälillä muodostuneita, eikä niitä voida ratkaista pikaisesti. Kehitysmaiden omat poliittiset ja taloudelliset päätökset vaikuttavat merkittävästi, ja myös maiden omat painopisteet ja tavoitteet saattavat sisäpoliittisista syistä vaihdella. Pitkäjänteisyys ja kärsivällisyys ovat työssä tarpeen. Vaikka tulosten saavuttamista seurataan jatkuvasti, tuloksia ei yleensä voida osoittaa hetkessä. Seuranta on kuitenkin tärkeää, jotta toimintaa voidaan ohjata tilanteen mukaan ja tarvittaessa muuttaa toimintatapoja tuloksiin pääsemiseksi. Seurannassa tarvitaan sopivia mittareita.

Kansainvälisesti usein käytetty aikajänne tulosten arvioimiseksi on 15 vuotta. Tämä on myös YK:n kehitystavoitteiden aikayksikkö; vuosituhannen vaihteessa määriteltyjen, nyt

voimassa olevien tavoitteiden ”määräaika” on 2015. Tätä seuraava tähtäin on vuodessa 2030.

Kehityspoliitiikassa aikajänne on hallituskausia pidempi. Hallituksen kehityspoliittinen toimenpideohjelma valmistui 2012. Painotusten muutokset edelliseen hallitukseen nähden olivat monin osin merkittäviä. On tärkeä huomata, että kun käytännössä hankkeet suunnitellaan ja toteutetaan usein kolmesta viiteen vuoden aikajänneellä, painotusten muutokset käytännössä alkavat työssä näkyä viipeellä.

Hallitus on jatkanut vastuullisesti aiempien hallitusten alkuun saattamia kehityshankkeita, vaikka painopisteiden ja tulosajattelun muutokset vaikuttavat niihinkin. Jokainen hanke arvioidaan ulkopuolisin voimin, ja hankkeen päätyttyä saatetaan sopia jatkohankkeesta, jos tulosten aikaansaannin katsotaan hyötyvän yhä panostuksesta.

Humanitaarista apua hätätilanteissa oleville

Humanitaarista apua annetaan hätätilanteissa. Humanitaarisen kriisin syy voi olla aseellinen konflikti, luonnonkatastrofi tai muu katastrofi. Avun tarpeen toteaa YK-järjestelmä, Kansainvälinen Punainen Risti/Puolikuun liike tai kyseisen maan oma hallitus.

Suomen humanitaarisen avun tavoitteena on pelastaa ihmishenkiä, lievittää ihmisten hätää sekä ylläpitää ihmisarvoa kriisien aikana ja välittömästi niiden jälkeen. Apua annetaan yksinomaan tarpeeseen perustuen, ei poliittisista, sotilaallisista tai taloudellisista syistä. **Hallitus uudisti humanitaarisen avun linjauksen vuonna 2012.**

Suomen humanitaarinen apu kanavoidaan YK-järjestöjen, Kansainvälisen Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen sekä EU-komission nimeämien suomalaisten kansalaisjärjestöjen kautta. Ulkoministeriö toimii ainoastaan rahoittajana.

Humanitaarinen apu poikkeaa kehitysyhteistyöstä useassa suhteessa. Apu perustuu kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen ja periaatteisiin. Se kattaa suojelun ja aineellisen avun. Konfliktin jälkeen pyritään sovittamaan yhteen humanitaarinen apu, rauhanrakennus, jälleenrakennus ja kehitysyhteistyö.

Humanitaarisen avun budjetti vuodelle 2014 on 82,7 miljoonaa euroa.

Hallitus pitää tärkeänä, että kehityspoliitiikan keskeiset linjat pidetään vakaina, vaikka käytännön painotukset vaihtelisivat hallituskausittain. Hallituskausien yli yltävä vastuunotto on kumppaniemme edun näkökulmasta usein parempi ratkaisu kuin nopeat muutospyrkimykset. Esimerkki pitkäkestoisesta, hallituskaudesta toiseen ulottuneesta hankkeesta on Suomen apu Kambodžan maanomistusoalojen järjestämisessä.

Joskus on järkevää tehdä muutoksia. Kehityspoliittisen ohjelman yhteydessä päätettiin

luopua perinteisestä kahdenvälisestä hankeyhteistyöstä Nicaraguassa. Ohjelman mukaisesti Suomi keskittää jatkossa apuaan kaikkein köyhimpiin maihin Afrikassa ja Aasiassa. Nicaragua on noussut kaikkein köyhimpien maiden joukosta: maan talous ja verokertymä ovat kasvaneet. Kahdenvälisen Nicaraguan-kehitysyhteistyön päättämisen taustalla oli osaltaan myös huoli maan poliittisen kehityksen ja ihmisoikeustilanteen suunnasta. Tähän suuntaan oli liikuttu jo edellisellä hallituskaudella, kun Suomi lopetti budjettitukensa Nicaragualle.

Riskit, jotka kannattaa ottaa – toiminta hauraissa valtioissa voi tuottaa mittavan hyödyn

Kehitysyhteistyötä tehdään monissa hankkeissa maailman kaikkein ongelmallisimmilla alueilla, joilla valtioiden omat toimintarakenteet ovat hauraat. Kumppanivaltion toimintakapasiteetti ei hyvästä tahdostakaan huolimatta aina yllä sille tasolle, johon teollisuusmaissa on totuttu. Väkivalta, konfliktit ja luonnonmullistukset voivat tehdä alkupe räisen suunnitelman mahdottomaksi toteuttaa. Joissakin hauraissa maissa halua toimia vastuullisesti kestäväen kehityksen hyväksi ei ole.

Juuri vaikeissa olosuhteissa hankkeet voivat onnistuessaan tuottaa myös suurimman hyödyn. Vakaas ja rauha vapauttavat valtavan määrän niin henkisiä kuin fyysisiä ja taloudellisiakin resursseja kehitykselle. Somalia on sisäisten ristiriitojen ja konflik-

tien hajottama maa, jonka valtion rakenteet ovat romahtaneet. Kirkon ulkomaanapu on vuodesta 2007 ulkoministeriön rahoittamana tukenut Somalian uskonnollisia ja perinteisiä johtajia erimielisyyksien sovittelussa. Järjestö on tukenut rauhanprosessia myös muilla tavoin, kuten edistämällä somalialaisten osallistumista kansainväliseen Somalia-keskusteluun. Toiminta on tuottanut tulosta. Somalian uusimman rauhansopimuksen ja perustuslain laadinnassa maan paikalliset johtajat olivat aktiivisia. Nyt Somalia näyttää vakaammalta kuin vuosikymmeniin.

Suomi on lisännyt tukeaan Afganistaniin, Somaliaan, Etelä-Sudaniin ja Myanmariin. Alkuvuodesta 2014 ulkoministeriö laati toimintaohjeen hauraissa valtioissa toimimiseksi. Tarkoitus on vahvistaa viranhalti-

Päätöksen toteuttaminen ei ole ollut kivutonta, sillä suomalaisen yhteiskunnan toimijoiden siteet Nicaraguahan ovat pitkät, ja näkemyksiä on runsaasti. Hallitustenvälisen työn päätyminen 2013 ei kuitenkaan merkitse kaiken työn päättymistä. Suomi tukee edelleen eri toimijoiden hankkeita, jotka tähtäävät köyhyyden vähentämiseen Nicaraguassa. Niitä tuetaan Keski-Amerikan alueellisen yhteistyön sekä kansalaisyhteiskunnan kautta. Yhteistyön muotoja kehitetään edelleen.

joiden osaamista ja antaa selkeitä ohjeita erityisolosuhteissa työskentelyyn. Ohje antaa eväitä siihen, kuinka toimia aiempaa vahvemmin konfliktisensitiivisesti eli siten, etteivät avunantajat omalla toiminnallaan aiheuta haittaa tai tuota uusia ristiriitoja herkissä ja tulenaroissa tilanteissa. Hauraissa maissa toimittaessa riskit ovat tavallista suuremmat, joten ohjeella parannetaan riskien ennakkoinnin, hallinnan ja reagointikyvyn edellytyksiä usein eri tavoin. Avun kanavoimisessa linjataan, että Suomi suosii avunantajien yhteisiä rahastoja, monenkeskisiä järjestöjä sekä kansalaisyhteiskunnan toimijoita.

Kansainvälisesti merkittävä muutos on tapahtunut niin sanotun New Dealin ja sen sisältämien valtion- ja rauhanrakennustavoitteen hyväksymisen myötä. Hauraiden

maiden ryhmän ja keskeisimpien avunantajien, mukaan lukien kansalaisyhteiskunta, yhteinen vuoropuhelu on saanut aikaan sen, että toimijat ovat yhtä mieltä asioista, joihin apua tulee keskittää. Myös tavat toimia siten, että ne antavat panoksen kyseisen maan omien tarpeiden saavuttamiseen, on sovittu. Näin pyritään välttämään sekava ja pirstaloitunut apu sekä se, että maat palaavat väkivaltaan orastavasta vakaudesta huolimatta.

Suomi toimii hauraissa valtioissa yhteistyössä muiden avunantajien ja kumppanimaan oman hallinnon kanssa. Suomi katsoo, että vastuu maan kehityksestä on sen omalla johdolla. Suomi pyrkii toiminnallaan kohentamaan kumppanimaan kansalaisten ja valtion välistä luottamusta sekä paikallisen kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä.

Suomi tuki Kambodžaa saamaan pelisääntöjä maanomistuskaaokseen

Kambodžan maanomistusjärjestelmä oli punakhmerien hirvuhallinnon jäljiltä raunioina. 1997 alkanut maanomistuksen järjestämishanke saatiin Suomen osalta päätökseen 2013. Nyt kambožhalaisilla on välineet jatkaa maakiistojen ratkaisua itse.

Maanomistuksen sekavuus diktatuurin ja sisällissodan jäljiltä oli Kambodžassa merkittävä kehityksen este. Maakiistat olivat yleisiä, kotimaisia ja ulkomaisia investointeja oli vaikea houkutella eikä kiinteistöjä voinut käyttää luottojen vakuuksina. Ympäristöä toisaalla yliuormitettiin, toisaalla maa oli vajaakäytössä. Maanomistusolojen organisointi, jossa Suomi oli mukana, tuotti tuloksia tehokkaasti.

Samaan aikaan, kun maanomistusoloja uudelleenorganisoitiin, maahan kohdistui Kambodžassa yhä suurempi taloudellinen kiinnostus. Maan luovuttamiset, kaappaukset ja kiistat ovat edelleen arkipäivää. Maahallinnon kehittämisen jälkeen Kambodžalla on ensimmäistä kertaa edellytykset huolehtia hyvästä maahallinnosta.

Joulukuu 1978

Vietnam hyökkäsi Kambodžaan ja Pol Pot karkotettiin.

1991

Rauha

1978–1991

1975–1979

Diktaattori Pol Potin hallinto lakkautti yksityisomistuksen. Hallinto tuhosi maarekisterin, kartat ja kaikki maanomistuksen asiakirjat. Diktatuuri hävitti maan kiinteistörakenteen. Kaupunkeja tyhjennettiin ja ihmisiä pakko-siirrettiin työleireille ja muihin uusiin asuinpaikkoihin.

Sisällissota vietnamilaisjohtoisen hallituksen ja punakhmerien välillä. Maata viljeltiin kollektiivisesti.

1989

Maanomistuksen yksityistäminen alkoi.

Tulokset

- › Kambodža on kehittänyt maahallintoaan niin, että se pystyy nyt kantamaan vastuun systemaattisesta maan ensirekisteröinnistä itse.
- › Kambodža on 2012 alkaen kyennyt myös rahoittamaan rekisteröintitoiminnan itse.
- › Lainsäädäntöä on kehitetty hyvien standardien mukaiseksi.
- › Rekisteröinti tehtiin ennen käsin, nyt tietotekniikalla.
- › Noin kolme miljoonaa kiinteistöä on nyt rekisteröity omistajilleen; tämä on 25 prosenttia yksityisistä kiinteistöistä.
- › 90 prosenttia rekisteröidyistä maakiistoista on ratkaistu.
- › Alkuperäiskansojen maiden rekisteröinti on aloitettu.
- › Kambodžaan on koulutettu tuhat maanmittaria.
- › 5600 ihmistä on koulutettu maakiistojen ratkaisuun.
- › Maassa on moderni karttajärjestelmä.
- › Hallinnossa hyödynnetään uutta teknologiaa, mikä tekee siitä tehokkaamman ja läpinäkyvämmän.

1998

Kambodža perustaa ministeriön vastaamaan maa-asioista. Suomi auttaa valmistelemaan asetuksen maanomistuksen ensirekisteröinnistä.

2002

Kambodža hyväksyy virallisen maapoliittisen strategian ja asetukset erityyppisistä rekisteröinneistä ja maakiistojen sovittelusta.

2013

Suomen osuus päättyy. Kambodža vastaa toiminnasta Saksan tuen jatkuessa.

1997

Suomi alkaa tukea Kambodžan maa-sektoria yhdessä muiden avunantajien kanssa. Yhteistyö alkuun Kambodžan maanmittauslaitoksen kanssa.

2001

Maalaki tulee voimaan.

2002

Suomi, Saksa ja Maailmanpankki valmistelevat kattavan maaprojektin. Siinä kehitetään maanomistuksen turvaa, maamarkkinoita, hyvää hallintoa ja oikeuskäytäntöä kiinteistöasioissa, lainsäädäntöä ja kiistojen sovittelua.

2010

Maailmanpankki vetäytyy hankkeesta, syynä erimielisyys Kambodžan hallituksen kanssa. Suomi ja Saksa jatkavat.

TYÖTÄ VAIKEISSA OLOISSA: RISKIEN HALLINTAAN UUSIA VÄLINEITÄ

KEHITYSYHTEISTYÖHÖN SISÄLTYY riskejä. Sodan, konfliktit, luonnonmullistukset, poliittinen ja taloudellinen epävakaus sekä rikollisuus ovat todellisuutta, jonka keskellä kehitysyhteistyötä tehdään. Tulosten saavuttamiseksi on hyväksyttävä riskien olemassaolo ja pystyttävä työskentelemään sekä niiden kanssa että niistä huolimatta. Myös toimimatta jättäminen voi olla riski, ja joskus passiivisuus on jopa suurempi riski kuin aktiivinen osallistuminen. Esimerkiksi konfliktien puhjettua toiminnan kustannukset ovat huomattavasti suuremmat kuin ennaltaehkäisemisessä. Arvioidaan, että vuonna 2018 noin puolet ja vuoteen 2030 mennessä suurin osa maailman köyhistä elää haurassa valtioissa.

Suomen kehityspolitiikka suuntautuu yhä useammin niin sanottuihin hauraisiin valtioihin. Hallitus on muun muassa kaksinkertaistanut tuen Somalialle ja Afganistanille. Haurassa valtioissa ja niiden kanssa toimimista varten ulkoministeriö on valmistellut uuden toimintaohjeen vuonna 2014.

Hallitus pitää tärkeänä avointa keskustelua siitä, millaisia tietoisia riskejä Suomen kehityspolitiikassa ollaan valmiita ottamaan. Riskien mahdollisesti toteutuessa on tärkeää, että myös kansalaiset tietävät, miksi ja millaisin perustein riskejä on otettu. Tiedon on liikuttava avoimesti.

Kehitysyhteistyössä ulkoministeriö arvioi riskejä järjestelmällisesti, ja niiden toteutumisen ennaltaehkäisy kuuluu vakiintuneesti jokaiseen hankkeeseen. Riskien seurantaan ollaan parhaillaan yhtenäistämässä ja vahvistamassa siten, että se on oleellinen osa hankkeiden normaalia toteutusta. Riskejä on monenlaisia; toteutuessaan ne voivat vaarantaa paitsi

hankkeen tavoitteet, myös ihmisten elinolot tai turvallisuuden. Olosuhteet voivat muuttua sodan, konfliktin tai luonnonmullistuksen takia. Riskit voivat liittyä myös hankkeen toteuttajien turvallisuuteen, taloudellisiin väärinkäytöksiin tai poliittisiin muutoksiin kumppanimaassa. Ennakoimattomia tilanteita ja muutostarpeita syntyy myös siitä, että muut avunantajamaat muuttavat kehityspolitiikkansa painotuksia. Kumppanimaiden kehitysstrategiat ja toimintatavat vaihtelevat.

Ulkoministeriö kehittää nyt etenkin hankkeiden toteutuksen aikaista riskien seuranta ja oman organisaationsa kykyä havaita riskejä ja reagoida niihin, kun tilanteet ja toimintaympäristöt muuttuvat. Riskienhallinnan osuutta on lisätty kehitysyhteistyöhankkeiden työkaluissa ja henkilöstön koulutuksessa.

Kansainvälisesti ei ole olemassa yhteisesti sovittua lähestymistapaa riskienhallintaan kehitysyhteistyössä. Suomi pyrkii osaltaan edistämään yhteneväisiä riskienhallinnan tapoja kansainvälisissä organisaatioissa, joissa olemme mukana; avunantajayhteisössä vallitsee laaja yksimielisyys harmonisoinnin eduista. Kansainvälinen yhteistyö pelisääntöineen parantaa hankkeiden hallintaa. Riskien ”jakaminen” paikallisten kehityskumppaneiden kanssa on usein avain parempiin tuloksiin. Riskienhallintaa on sekin, että roolit ja vastuut määritellään ennalta ja selkeästi.

Yksi keino riskien vähentämiseksi on kumppanimaan oman kapasiteetin vahvistaminen. Suomi on auttanut kumppaniaan Mosambikia kehittämään maan korkeimman tilintarkastustuomioistuimen toimintaa. Tuomioistuin tarkistaa valtion taloudenpidon ja on avainasemassa väärinkäytösten ja korruption

ehkäisyssä. Suomen tuki sisältää mm. henkilöstön koulutusta, toimintatapojen tehostamista sekä suunnittelu- ja kontrollijärjestelmien kehitystä. Hankkeen tulokset ovat olleet hyvät, ja tarkoitus on laajentaa tilintarkastustoimintaa niin, että se kattaisi yhä suuremman osan Mosambikin julkisten laitosten tileistä. Korkeimman tilintarkastustuomioistuimen oman taloushallinnon tila on viime aikoina noussut esille. Sen parantamisesta käydään parhaillaan keskusteluja rahoittajien ja tuomioistuimen välillä.

Suomi pitää valtion oman valvontajärjestelmän toimimista erittäin tärkeänä. Suomi

haluaa tukea kansallisia hallintojärjestelmiä ja organisaatioita sen sijaan, että se rakentaisi hankkeisiin omiaan. Näin myös hankkeista irrottautuminen sujuu niin, että toiminta voi ongelmitta jatkua. Kansallisten järjestelmien käyttö tuottaa vaikuttavia ja pitkäkestoisia tuloksia, mutta sisältää myös taloudellisia riskejä.

Osana tätä työtä hankintoihin liittyviä riskejä vähennetään ulkoministeriön vuonna 2013 laaditulla hankintastrategialla, jossa ohjeistukset ja vastuut ovat entistä selkeämmät. Hyvää hankintahallintoa on myös hankintojen tiivis seuranta ja valvonta.

SUOMI PERII VAROJA TAKAISIN TANSANIALTA

Marraskuussa 2013 ulkoministeriö ilmoitti, että Suomi perii Tansanialta takaisin 80 000 euroa kehitysyhteistyövaroja väärinkäytösten takia.

Hankkeessa oli kyse Tansanian paikallishallinnon ja kuntien peruspalveluiden kehittämisestä. Suomi, Ruotsi, Japani, Hollanti, Irlanti ja Saksa olivat tukeneet hanketta 2009–2011 yhteensä 16 miljoonalla eurolla.

Paikalliset viranomaiset alkoivat normaalin talousseurannan yhteydessä epäillä väärinkäytöstä, minkä jälkeen avunantajat teettivät erityistilintarkastuksen.

Kävi ilmi, että yhteensä 280 000 euroa oli käytetty epäasiallisesti. Niillä oli ostettu autoja ylihintaan ja maksettu liian suuria tai perusteettomia päivärahoja ja palkkioita. Suomen osuus väärin käytetyistä varoista oli 80 000 euroa, ja Suomi perii summan takaisin kokonaisuudessaan.

Avunantajat teettävät hankkeesta vielä eräitä taloudellisia lisäselvityksiä, minkä jälkeen hanke saatetaan päätökseen 2014 aikana. Väärinkäytöksestä kärsivät ne kohennusta kaipaavissa kunnissa asuvat tansanialaiset, joiden peruspalveluiden kehitystä rahoilla oli määrä tukea.

MITEN TOIMIMME VÄÄRINKÄYTÖSTILANTEISSA?

Julkisuudessa huomiota saavat epäilyt kehitysyhteistyövarojen väärinkäytöksistä ja korruptiosta. Huomio on aiheellista, vaikka väärinkäytösten osuus kokonaisuudesta on

hyvin pieni. Vuonna 2013 väärinkäytösepäilyjä tai väärinkäytöstapauksia oli yhteensä 39. Väärinkäytösepäilyt otetaan aina vakavasti, ja ne selvitetään. Osa epäilyistä osoittautuu

turhiksi. Joskus tilintarkastuksessa paljastuu esimerkiksi taloushallinnon puutteita, mutta ei varsinaisia väärinkäytöksiä, jolloin asia voidaan korjata toimintatapoja kehittämällä.

Silloin, kun väärinkäyttö on todettu ja selvitetty, aletaan varoja periä takaisin. Joskus selvitys kestää hyvinkin pitkään. Viime vuonna epäilyt ovat vaihdelleet muutamien tuhansien eurojen kansalaisyhteiskunnan tukitapauksista useampiin satoihin tuhansiin euroihin kahdenvälisessä tai monenkeskisessä yhteistyössä. Määrärahoihin suhteutettuna väärinkäytösepäilyt euromäärät ovat olleet viime vuosina muutamia promilleja.

Suomi valvoo järjestelmällisesti kehitysyhteistyövarojen käyttöä, eikä yhtäkään väärinkäytösepäilyä katsota läpi sormien. Ulkoministeriö viestii väärinkäytöksistä ja niihin puuttumisesta avoimesti myös julkisuuteen.

Kehitysyhteistyön avoimuuteen on panostettu tämän hallituksen aikana aktiivisesti. Ulkoministeriö on kehittänyt kehitysyhteistyön hallinnointia varten vuonna 2012 käyttöön otetun tietojärjestelmän, jonka kehittäminen jatkuu edelleen. Järjestelmä mahdollistaa entistä yhdenmukaisemman hankehallinnon ja hankkeiden tarkan seurannan. Uusi tietojärjestelmä sujuvoittaa tiedontuotantoa sekä ministeriön omaan käyttöön että julkisuuteen.

Avoimuuden, korruptionvastaisuuden ja väärinkäytösten seurannan vahvistaminen palvelee myös kehitysmaiden kansalaisten mahdollisuuksia seurata, että kehityksen nimissä maksetut varat käytetään kokonaisuudessaan oikeisiin tarkoituksiin. Kehitysmaiden ihmisten aktiivisuudella ja paikallisella mediajulkisuudella on tärkeä rooli tuloksiin pääsemisessä ja väärinkäytösten torjunnassa.

Uusia välineitä korruption vastaiseen taisteluun

Jokaisella kehitysyhteistyötä tekevällä on laillinen ja moraalinen velvollisuus vastustaa korruptiota sen kaikissa muodoissa. **Ulkoministeriö julkaisi vuonna 2012 korruption vastaisen käsikirjan kehitysyhteistyössä toimiville.** Käsikirjassa painotetaan toimintaympäristön tuntemusta, hyvää hallintoa ja virkamiesten oikeudellisia velvoitteita. Käsikirja on englanninkielinen, ja se sisältää konkreettisia välineitä ja työkaluja.

Ulkoministeriö on vuoden 2014 aikana valmistellut järjestelmää, jonka avulla kuka ta-

hansa voi internetin kautta ilmoittaa Suomen kehitysyhteistyövaroihin liittyvistä väärinkäytösepäilyistään omalla nimellään tai nimettömästi. Tavoitteena on saada lisää tietoa väärinkäytöksistä ja laajentaa mahdollisuuksia puuttua niihin. Järjestelmä kytketään ulkoasiainhallinnon kehitysyhteistyön asianhallintajärjestelmään, jossa ilmoitukset käsitellään ja arkistoidaan sähköisesti.

Ministeriö tulee tiedottamaan pääsääntöisesti vain käsitellyistä ilmoituksista, mutta taupauskohtaisesti harkitaan tiedottamista myös

KEHITYS TARVITSEE POLITIikka-ALOJEN YHTEISTYÖTÄ

HALLITUS PAINOTTAA, ETTÄ kehitys on aina monen asian summa. Avainasemassa ovat kehitysmaiden omat toimet hyvinvoinnin, talouden, hyvän hallinnon, ihmisoikeuksien ja demokratian sekä kestävä kehityksen puolesta samoin kuin yksityisen sektorin osallisuus työn, pääoman, kasvun ja osaamisen vahvistamiseen. Kuitenkin myös maiden ulkopuolelta tulevat vaikutukset ovat huomattavia. Muiden maiden toiminta voi johtaa kehitysmaassa pahimmillaan jopa aiempaa huonompaan tilanteeseen tai siihen, että pienen hyödyn sivuvaikutuksena aiheutuu suurempi haitta.

Kotimaisten ja ulkomaisten yritysten vastuuton tai kontrolloimaton toiminta voi haitata kehitysmaiden kehitystä monin tavoin. Lisäksi

tuloksia voi liudentaa eri avunantajien ristiriitainen työ. Kehitysyhteistyön vaikuttavuutta arvioitaessa nämäkin näkökulmat on otettava huomioon. Kun avunantajamaat haluavat tehdä johdonmukaista kehityspolitiikkaa, niiden on tarkasteltava suuria kokonaisuuksia ja eri toimijoiden yhteisvaikutusta. OECD suositteli vuoden 2012 arviossaan Suomen kehityspolitiikasta Suomelle erityisesti tämän toimintakentän vahvistamista aiempaa systematisemmaksi. Hallitus on panostanut tähän voimakkaasti ja usein eri tavoin ja näkee tämän keskeisenä kehityspolitiikan kehittämisalana myös vastaisuudessa.

Euroopan unioni unionin useat politiikat, kuten kauppaja- rahoitus-, ilmastonmuutos-,

tutkintavaiheessa. Tiedottaminen ei saa loukata kenenkään yksityisyyden suojaa eikä vaikeuttaa asian tutkintaa. Vastaava järjestelmä on käytössä esimerkiksi Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Suomen järjestelmä otetaan käyttöön kesäkuussa 2014.

Suomi on kansainvälisen korruptionvastaisen järjestön U4 Anti-Corruption Resource Centren jäsen ja saa täten korruption vastaista koulutusta ja muuta apua henkilöstölle ja kumppaneilleen. Kansainvälinen tietojenvaihto auttaa Suomea pysymään ajan tasalla

korruption vastaisen taistelun kehityksessä. Suomi tukee myös Transparency International -järjestön globaalia korruption vastaista työtä.

Omassa kahdenvälisessä kehitysyhteistyössään Suomi ehkäisee korruptiota monin tavoin. Hankkeilta edellytetään läpinäkyvyyttä ja niiden toteuttajilta tilivelvollisuutta. Valvontaviranomaisten, kansalaisyhteiskunnan ja median korruption vastaista toimintaa tuetaan. Pohjoismaat ovat tiivistäneet yhteistyötään myös monenkeskisten järjestöjen korruption vastaisen toiminnan arvioinnissa.

muuttoliike-, turvallisuus- sekä maatalous- ja kalastuspolitiikat vaikuttavat merkittävästi myös kehitysmaihin. EU on Lissabonin-sopimuksessa sitoutunut kiinnittämään huomiota eri politiikkalohkojensa ulkoisiin vaikutuksiin kehitysmaille. Samoin unioni on sitoutunut vahvistamaan sitä, että eri osa-alueiden päätökset ja toimet vievät kehitystä samaan suuntaan.

EU:n on seurattava näiden politiikkojen ulkoisia yhteisvaikutuksia ja kannettava vastuunsa siitä, miten nämä politiikat yhdessä vaikuttavat kehityksen edellytyksiin kehitysmaissa. Suomi pitää tärkeänä myös, että kaiken politiikan vaikutukset ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin otetaan aina huomioon.

Kehityspoliittisessa ohjelmassa hallitus nimesi viisi painopistealuetta, joilla kehitystä tukevaa politiikkajohdonmukaisuutta voidaan vahvistaa. Ne ovat turvallisuus, ruokaturva, kauppa, maahanmuutto ja verotus. Eri asioissa kehitystä tukeva johdonmukaisuus näyttäytyy eri tavoin. Esimerkiksi veronkierrossa ja laittomassa pääomapaossa Suomen ja kehitysmaiden intressit ovat pitkälti samansuuntaiset. Myös esimerkiksi turvallisuus-, energia- ja ilmastopolitiikassa on helppo nähdä, että globaali vakaus, kestävä kehitys ja ilmaston suojeleminen palvelevat maapallon kaikkien ihmisten yhteistä etua, vaikka politiikkojen käytännön toteutukseen sisältyy aina ristiriitaisiakin

Mitä kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus tarkoittaa?

- › että eri politiikan lohkot toimivat johdonmukaisesti samaan suuntaan siten, että syntyy edellytyksiä kehitysmaiden kestäväan kehitykseen ja köyhyiden poistamiseen.
- › että kehitysmaat ja niiden kehitystavoitteet otetaan huomioon politiikka-alojen päätöksenteossa.
- › että yksi politiikka-ala ei tee tyhjäksi toisen alan saavutuksia; tällainen on tehontonta julkisten ja yksityisten voimavarojen käyttöä.

Kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus ei tarkoita...

- › sitä, että kehityspoliitiikan tavoitteet olisivat lähtökohtaisesti muiden politiikkalohkojen tavoitteita tärkeämpiä. Tarkoitus on huolehtia siitä, että päätökset tehdään tietoisina niiden vaikutuksista kehitysmaihin.
- › sitä, että kehitysyhteistyövaroja suunnattaisiin muiden politiikka-alojen työn rahoittamiseen. Tarkoitus on huolehtia politiikan sisällöstä muilla politiikka-aloilla sekä vahvistaa kehitysyhteistyön ja ko. alan yhteistyötä.
- › yleistä eri politiikka-alojen koordinaatiota. Tarkoitus on huolehtia kehitysmaiden kehitystavoitteiden huomioon ottamisesta yhä voimakkaamman keskinäisriippuvuuden maailmassa.

intressejä. Joillakin politiikka-aloilla, kuten kaupassa, Suomen ja köyhimpien maiden tavoitteissa voi olla selkeitä eroja. Näiden päätösten tekeminen edellyttää aina huolellista poliittista harkintaa.

Ilman hyvinvoivaa, tervettä ja työkykyistä väestöä ei kehitystäkään voi tapahtua. Hyvinvointi ja terveys sekä ihmisten välinen tasa-arvo määrittyvät yhteiskunnallisista päätöksistä. Ne määrittelevät ihmisten oikeuksien toteutumista, terveydelle vaarallisten tai hyödyllisten tavaroiden kauppaa sekä terveyspalveluiden saantia, samoin kuin näiden jakaantumista eri väestöosien kesken. Suomi on profiloitunut kansainvälisesti ”terveys kaikissa politiikoissa” -ajattelun eteenpäinviemisessä niin EU:ssa kuin Maailman terveysjärjestö WHO:ssakin. Kaikkien hallinnonalojen päätösten hyvinvointi-, terveys- ja eriarvoisuusvaikutukset tulisi huomioida päätöksiä valmisteltaessa, tehtäessä ja toimeenpantaessa. Kesällä 2013 Suomi emännöi suuren WHO:n kokouksen Helsingissä sekä valmisteli sosiaali- ja terveysministeriön sekä ulkoministeriön yhteistyössä kansainvälisen kirjan. Hallitus jatkaa ponnisteluja tämän ajattelun eteenpäinviemiseksi globaalissa politiikassa ja kehitysyhteistyössä.

Koska kehityspolitiikkaa toteuttaa koko valtioneuvosto, valtionhallinnon korkean tason johdonmukaisuusverkosto kokoontuu kahdesti vuodessa tarkoituksenaan vahvistaa eri politiikka-alojen samansuuntaista ja keskenään ristiriidatonta toimintaa. Lisäksi hallituksen neuvoa-antava elin kehityspoliittinen

toimikunta keskittyy koko valtionhallinnon kehityspoliittisen toiminnan johdonmukaistamiseen.

Hallitus on vahvistanut ja vahvistaa kehitystä tukevan, johdonmukaisen politiikan edistämistä eri hallinnonaloilla. Koulutusta sekä ministeriöiden välistä ja monitoimijayhteistyöhön pohjautuvaa vuoropuhelua lisätään. Hallitus etsii myös keinoja kehitysmaiden oman tutkimuksen ja analyysin tukemiseksi ja eri politiikka-alojen kehitysvaikutusten arvioimiseksi.

E erityisen tärkeää on yhteistyö kansallisessa EU-asioiden valmistelussa, koska monet kehitysvaikutuksiltaan merkittävimmät politiikkapäätökset tehdään EU:ssa. Suomen EU-koordinaatiojärjestelmä, mukaan lukien valtioneuvoston kanslian EU-sihteeristö, EU-ministerivaliokunta, eduskunnan EU-asioita käsittelevä suuri valiokunta sekä eri ministerineuvoston asioita koordinoivat jaostot, työskentelee varmistaakseen eri politiikka-alojen yhteensovittamisen. Tämän järjestelmän roolia myös kehitystä tukevan politiikkajohdonmukaisuuden edistämässä on tärkeää vahvistaa edelleen.

Hallituskauden aikana ulkoministeriö on ohjeistanut edustajiaan kaikissa EU-päätöksissä valmistelemissä jaostoissa kehitysvaikutusten huomioon ottamiseksi päätösten valmistelussa, mutta jaostotason työtä on syytä vahvistaa tästä näkökulmasta lisää. Tarkoitus on varmistaa, että Suomen linjaukset tehdään tietoisina päätösten vaikutuksista kehitysmailhin.

YHTEINEN TAHTOTILA SÄÄNTELEMÄTTÖMÄN PÄÄOMAPAON SUITSIMISEKSI

Veroparatiisit, veronkierto ja muu sääntelemättömän pääomapakon ovat kehitysmaiden ja teollistuneiden maiden yhteinen ongelma. Samalla, kun avunantajamaat auttavat kehitysmaita kehittämään verotustaan, ne itse taistelevat oman veropohjansa rapautumista vastaan.

Euroopan unionissa ja G20-ryhmässä on viime vuosina virinnyt vahva poliittinen tahtotila, jonka ansiosta verotuksen ja pääomaliikkeiden globaalien pelisääntöjen uudistus etenee nyt OECD:n vetämänä. Kehitysmaat osallistuvat prosessiin.

Hallitus on nostanut verokysymykset erityisen huomion kohteeksi. Suomi toimii EU:ssa ja OECD:ssä aktiivisesti kansainvälisen aggressiivisen verosuunnittelun ja sääntelemättömän pääomapaon hillitsemiseksi. Useimmat toimet, joilla näitä voidaan vähentää, hyödyttävät Suomen ja muiden teollisuusmaiden ohella yhtä lailla kehitysmaita. EU- ja OECD-yhteistyössä uudistetaan parhaillaan sääntöjä, joilla voidaan vaikuttaa muun muassa yritysten aggressiiviseen verosuunnitteluun, maakohtaiseen tilinpäätösraportointiin, tosiasialliseen omistajuuteen, veroparatiisien käytön rajoitukseen ja rahanpesun estämiseen. Muita käytettävissä olevia keinoja ovat verotietojen automaattinen vaihtaminen valtioiden välillä, monikansallisten yritysten sisäisten siirtohinnoittelusääntöjen uudistaminen ja standardin luominen yritysten ei-taloudelliseen raportointiin.

Asian saamasta kansainvälisestä huomiosta ja tahtotilasta huolimatta on realistista todeta, että verotukseen, pääomaliikkeisiin ja niiden sääntelyyn liittyy eri osapuolilla runsaasti keskenään ristiriitaisia intressejä. Tästä syystä muutosten edellyttämään keskusteluun ja päätöksentekoon tarvitaan aikaa ja kaikkien

osapuolten osallisuutta. Yhteistyötä ulko- ja valtiovarain- sekä työ- ja elinkeinoministeriön kesken vahvistetaan edelleen, jotta verotukseen liittyviä poliittisia päätöksiä arvioidaan jatkossa entistä systemaattisemmin kehityspoliittisen toimenpideohjelman tavoitteiden näkökulmasta.

Kehitysmaiden hallintojen omat voimavarat taistella veronkiertoa vastaan kansallisin toimin ovat usein vähäiset. Suomi on hallituskaudella tukenut kehitysmaiden pyrkimyksiä tehostaa hyvää hallintoa ja veronkannon sekä verotuksen rakenteita, jotta kehitysmaat saisivat paremmin tuloja omaan käyttöönsä. Kansainvälisten pelisääntöjen uudistamistyön lisäksi Suomi on aktiivisesti osallistunut aloitteisiin, joilla on edistetty ja edistetään verotuksen avoimuutta ja kehitysmaiden osallisuutta. Suomi on vahvistanut verotuksen merkitystä kehitysyhteistyössään ja ryhtynyt tukemaan afrikkalaisia kumppanimaitaan verotuksen rakenteiden kehityksessä jo jonkin verran, ja etsii parhaillaan tapoja lisätä tätä vielä nykyisestä. Myös valtion omistamaa Fnnfundia on ohjeistettu olemaan käyttämättä veroparatiiseja.

Hallituksen toimintasuunnitelma kansainvälisen veronkierron ja -välttelyn hillitsemiseksi

Hallitusohjelman mukaisesti toimintasuunnitelma kokoaa keskeiset toimet, joiden avulla kansainväliseen verojen välttämiseen ja veronkiertoon voidaan puuttua.

Painopistealueet:

1. Veropohjan turvaaminen ja haitallinen verokilpailu
2. Verovalvonta ja verotustietojen vaihto
3. Tietojen julkisuus
4. Julkiset hankinnat
5. Veroasiat kehitysyhteistyössä

→ Toimenpiteet liittyvät globaaliin ja OECD-tasoon sekä EU-tasoon, pohjoismaiseen ja kansalliseen tasoon. Osa toimenpiteistä on jo toteutettu tai toteutumassa.

Kansainväliseen verojenvälttelyyn puuttuminen on keskeistä myös kehitysmaille, koska pääomapako on merkittävä este köyhyyden ja eriarvoisuuden nujertamisessa. Keskeiset ongelmat ovat samoja teollisuus- ja kehitysmaille, jolloin yhteisiin ratkaisuihin tarvitaan johdonmukaista, kaikkien osapuolten hyötyä tavoittelevaa lähestymistapaa. Kehitysmaiden riippuvuus kehitysrahoituksesta vähenee, kun niiden oma hallintokapasiteetti vahvistuu.

Kehityspolitiikan näkökulmasta keskeisiä asioita ovat

- raaka-aineista ja tuotannosta syntyvän tulon verottaminen alkuperämaassa
- verotuskapasiteetin vahvistaminen, läpinäkyvyys ja kansallisen rahoituspohjan kasvattaminen
- verotuksen edellytysten (kuten hyvän hallinnon) vahvistaminen varsinaisten verojärjestelmien rinnalla
- monikansallisten yritysten vastuulliset toimintatavat.

Ruokaturvaa yhteisvoimin

Teollisuusmaiden järjestö OECD on tuottanut politiikkajohdonmukaisuuden edistämiseksi työkalun. Suomi sovelsi sitä ns. ruokaturvapilotissa 2012–2013.

Ruokaturva tarkoittaa ihmisten mahdollisuuksia tuottaa tai hankkia riittävä ja sopiva ravinto. Oikeus riittävään ja ravitsevaan ruokaan on ihmisoikeus. Valtioneuvosto halusi arvioida, miten Suomen maatalous-, kalastus-, ympäristö-, kauppa- ja kehityspolitiikat edistävät ruoka-

turvaa globaalisti. Samalla voitiin opetella uutta toimintatapaa ja antaa OECD:lle palautetta työkalusta.

Hankkeeseen osallistui viisi ministeriötä sekä useita järjestöjä ja tutkimusmaailman toimijoita Suomesta.

Hanke tuotti tietoa ja uutta ymmärrystä ruokaturvaan vaikuttavista tekijöistä. Tuloksena oli politiikkatavoitteita ja niihin liittyviä toimenpidesuosituksia alan toimijoille.

Välittömät tulokset

- › politiikkalohkojen yhteistyö parantaa tuloksia näkyvästi
- › ministeriöiden tulee tehdä yhteistyötä järjestelmällisesti
- › tutkimustieto eri politiikkalohkojen vaikutuksista on välttämätöntä
- › kehityspolitiikan näkökulma on usein tarpeen myös asioissa, joissa se ei ole ensisijainen
- › politiikkajohdonmukaisuuden konkreettinen arviointi ja mittaaminen voi olla haastavaa yksittäisen maan toiminnan näkökulmasta, sillä kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavat monet asiat, ja vaikutukset ovat erilaisia riippuen niiden yhteiskuntien ja talouksien tekijöistä
- › Suomi edistää kehitystä tukevaa johdonmukaisuusnäkökulmaa kaikessa toiminnassaan sekä kansallisesti että EU:ssa ja kansainvälisissä järjestöissä.

Toimenpidesuosituks

- › Suomen on vahvistettava kykyään ottaa omassa päätöksenteossään ja EU-linjauksissaan huomioon aina myös kehitysmaiden ruokaturva. EU-valmistelussa kehityspolitiikan asiantuntemusta tulisi vahvistaa kauppa-, maatalous-, kalastus- ja ympäristöjaostoissa. Ministeriöiden tulee tiivistää yhteistyötään.
- › EU:ssa Suomi kannattaa EU:n elintarvikkepolitiikan kehitysmaavaikutusten seuraamista ja vastuunottoa.
- › Noin 70 prosenttia EU:hun tuotavista elintarvikkeista on kehitysmaista. Suomen tulee analysoida tarkemmin

oman ruoantuontinsa kehitysmaavaikutukset. Kansallisissa ravitsemussuosituksissa tulee ottaa huomioon maailmanlaajuisen kestävä kehityksen näkökulma. Jos suomalaiset noudattavat kasvispitoista, vuodenaikojen tarjontaa seuraava ruokavaliota, he osaltaan hillitsevät ilmastonmuutosta ja auttavat parantamaan kehitysmaiden ruokaturvaa.

- › Arviolta kolmasosa maailmassa tuotetusta ruoan raaka-aineesta ja ruoasta jää korjaamatta, pilaantuu kuljetuksen ja varastoinnin aikana tai päätyy jätteeksi. Toisaalta Suomi on pyrkinyt vähentämään julkisen ruokailun hävikkiä ja helpottamaan ylijäämäruoan lahjoittamista tarvitseville.
- › Suomi toimii EU:ssa biopolttoainetavoitteen uudistamiseksi pitkällä tähtäimellä niin, että tuetaan vain toisen ja kolmannen sukupolven biopolttoaineita, jotka eivät kilpaile ruuantuotannon kanssa.

Suosittelun toimeenpanosta vastaavat 2014–2016 usean ministeriön vastuuryhmät. Toimeenpanon seurannasta vastaa laajapohjainen ruokaturvaryhmä, jonka perustamisesta päätti valtionhallinnon korkean tason johdonmukaisuusverkosto.

Parhaillaan Suomi rahoittaa kansainvälisesti kehitettyä, tansaniaalaisten tutkijoiden toteuttamaa arviota siitä, millainen on OECD-maiden eri politiikka-alojen yhteisvaikutus tansaniaalaisten mahdollisuuksiin tuottaa tai hankkia ruokansa. Arvion tulokset ovat käytettävissä 2014 lopulla.

HYVINVOINTIA KAUPAN AVULLA

Kauppapolitiikan kehitystä tukeva ulottuvuus toteutuu kahta toisiaan tukevaa linjaa edistämällä. Toisaalta hallitus tukee EU:n kauppasopimusten ja Maailman kauppajärjestön WTO:n sopimusten rakentamista sellaisiksi, että ne vaikuttavat myönteisesti myös kehitysmaiden mahdollisuuteen vahvistaa osallistavaa vihreää taloutta. Toisaalta Suomi tukee kehitysyhteistyövaroin kehitysmaiden mahdollisuuksia osallistua maailmankauppaan ja neuvotella itse etujensa puolesta kansainvälisissä yhteistyöelimissä. Myös kehitysmailla tulee olla mahdollisuus hyötyä maailmankaupan mahdollisuuksista ja tarjota tuotteitaan globaaleilla markkinoilla.

Maailman kauppajärjestö WTO sai vuonna 2013 sovittua minipaketin jo vuosikymmeniä kestäneissä kauppaneuvotteluissa. Kehitysmailla tärkeä, kaupan menettelyjä helpottamaan pyrkivä sopimus on osa pakettia. Sopimus on merkittävä myös siksi, että se kytkee ensimmäistä kertaa kehitysmaiden tukemisen ja sopimuksen toimeenpanon toisiinsa. Kauppaneuvottelut kuuluvat EU:n komission toimivaltaan, ja Suomi vaikuttaa tiiviisti komission toimintaan neuvotteluissa. Viime vuosina ymmärrys ja tietoisuus kaupan myönteisistä ja kielteisistä kehitysvaikutuksista ovat merkittävästi lisääntyneet myös EU-päätöksenteossa.

Aid for Trade on vuonna 2005 esitelty kansainvälinen aloite, jonka tavoite on tuottaa kehitysmailla hyvinvointia kaupankäynnin keinoin. Hallitus uudisti vuonna 2012 kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toimintasuunnitelman. Hallitus kohdistaa aiempaa enemmän kauppaa tukevassa kehitysyhteistyössä huomiota naisten ja nuorten työllistymiseen, yrittäjyyteen sekä köyhimpien kehitysmaiden

tukemiseen niiden pyrkimyksissä hyötyä kaupasta ja investoinneista. Myös eriarvoisuuden vähentäminen ja ilmastokestävyys, tuloksellisuus ja suurempiin kokonaisuuksiin keskittyminen vahvistuivat toimintasuunnitelmassa verrattuna aiempaan.

Suomi kiinnittää huomiota globaaliin yhteiskuntavastuuseen ja ihmisoikeuksien toteutumiseen työelämässä. Suomi tukee YK:n kansainvälisen työjärjestö ILO:n ja EU:n toimia ihmisarvoisen työn ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi maailmanlaajuisesti. Tässä työssä tulee hyödyntää muun muassa ILO:ssa laadittuja globaaleja työelämän standardeja. Hallituskaudella perustettu, julkisia ja yksityisiä toimijoita yhdistävä Team Finland -verkosto pyrkii toimivaksi työkaluksi myös kehityspolitiikan käytännön toteutuksessa ja yritysten neuvonnassa. Yritysten yhteiskuntavastuuseen liittyvät kysymykset ovat nousseet keskusteluun, ja ne on huomioitu myös mm. Team Finland -strategiassa. Team Finland -verkostoa on myös mahdollista hyödyntää kehitysmaissa käytännön kehitysyhteistyössä sen kootessa yhteen laajasti eri toimijoita. Verkoston neuvontapalveluiden tehostaminen auttaa myös kehityspoliittisten yritysinstrumenttien markkinointia suomalaisille yrityksille.

Hallitus on hyväksynyt valtioneuvoston periaatepäätöksen yhteiskuntavastuusta (2012). Hallitus pitää tärkeänä myötävaikuttaa siihen, että suomalaiset yritykset toimivat vastuullisesti sekä kotimaassa että globaalisti. Parhaimmillaan yritykset saavat vastuullisuudestaan liiketaloudellista hyötyä. Hallitus valmistelee parhaillaan toimenpideohjelmaa, joka tukee YK:n periaatelinjausta yritystoiminnasta ja ihmisoikeuksista.

KAUPASTA TOIMEENTULOJA KESKI-AASIAN JA ETELÄ-KAUKASIAN PERHEILLE

Suomi on tukenut yrittäjyyttä ja taloudellista vastuunottoa Keski-Aasiassa, Etelä-Kaukasiassa ja Itä-Euroopassa. YK:n kehitysjärjestön UNDP:n kauppaa tukevan kehitysyhteistyön ohjelmassa ovat mukana olleet yhtäläisesti naiset ja miehet, mutta Suomi arvioi erityisesti naisten voimaantuneen merkittävästi. Suomi on rahoittanut yhdeksän maata käsittävää ohjelmaa vuosina 2009–2013 yhteensä 6,2 miljoonalla eurolla.

Ohjelmassa on tuettu muun muassa maatalousyrittäjien toimintaa, luomutu-

tantoa, turismin kehitystä, yrityshautomoi-
ta, rajakauppaa ja tuotteiden kuljetuksen
järjestelmiä. Ohjelman avulla on onnistut-
tu luomaan satoja uusia työpaikkoja sekä
kehittämään innovatiivisia ratkaisuja maa-
talouden alalla. Hankkeet ovat parantaneet
erityisesti maaseutuväestön edellytyksiä
hankkia tuloja kaupasta ja maatalouden
sivuelinkeinoista. Hyviä tuloksia on saa-
vutettu mm. Armeniassa, Georgiassa, Ka-
zakstanissa, Kirgisiassa, Tadžikistanissa ja
Uzbekistanissa. Kaikkiaan ohjelman arvioi-
daan tavoittaneen 35 000 ihmistä.

NAISIA TARVITAAN TYÖHÖN RAUHAN PUOLESTA

Naiset ovat kansainvälisesti erittäin alie-
dustettuja rauhanprosesseissa ja rauhan-
välityksessä, vaikka väkivaltaiset konfliktit
koskettavat niin naisia kuin miehiä. YK:n
tasa-arvojärjestö UN Women selvitti nais-
ten osallistumista 31 merkittävään rauhan-
prosessiin vuosina 1992–2011. Selvityksen
mukaan naisten osuus päärauhanneuvot-
telijoista, rauhansopimusten allekirjoitta-
jista ja neuvottelutiimien jäsenistä oli vain
kahdesta yhdeksään prosenttia. Naisilla on
ollut suurempi rooli esimerkiksi Pohjois-
Irlannissa ja Filippiineillä, joissa rauhan-
neuvottelut myös johtivat sopimuksiin.

Konfliktien ja rauhanprosessien erilai-
sista vaikutuksista miehiin ja naisiin ei
ole saatavilla riittävästi tietoa, eikä kon-
fliktialueiden naisten näkemyksiä kuulla
riittävästi rauhanneuvotteluiden ja niitä
tukevien kansallisten vuoropuhelujen yh-
teydessä.

Ulkoasiainministeriö rahoittaa kehitys-
yhteistyövaroista YK:n, suomalaisen Cri-
sis Management Initiativen (CMI) sekä Os-
lossa toimivan rauhantutkimusinstituutin
kolmivuotista Sukupuoli ja osallistava rau-
hanvälitys -hanketta. Koulutushankkeella
tuetaan naisten osallistumista rauhanvä-
litykseen ja rauhanprosesseihin. Lisäksi
syvennetään osallistujien ymmärrystä su-
kupuolinäkökulman sisällyttämisestä rau-
hanprosesseihin. Hankkeen koulutussemi-
naarit on suunnattu erityisesti YK:n sekä
muiden kansainvälisten järjestöjen johta-
ville rauhanvälittäjille ja edustajille. Han-
ke on keino toteuttaa myös YK:n turval-
lisuusneuvoston päätöslauselman 1325
(Naiset, rauha ja turvallisuus) ja sen seu-
rantapäätöslauselmien tavoitteita, joissa
korostetaan naisten tasavertaista osallis-
tumista rauhanneuvotteluihin ja jälleen-
rakennukseen.

VAKAUDEN JA TURVALLISUUDEN TUKEMINEN

Rauhan ja kehityksen välinen yhteys on merkittävä. Sotilaallinen ja siviilikriisinhallinta sekä rauhanvälitys ovat osa Suomen globaalia politiikkaa maailmanlaajuisen kehityksen ja turvallisuuden hyväksi. Hallitus pitää tärkeänä, että eri toimintatapoja koordinoidaan parhaan mahdollisen yhteisvaikutuksen ja kestävien tulosten aikaansaamiseksi. Hallitus on edistänyt vuonna 2009 hyväksytyä kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan strategiaa. EU:ssa Suomi on myös ollut aktiivinen ulkoisiin konflikteihin ja kriiseihin liittyvän kokonaisvaltaisen lähestymistavan toteuttamisessa. Tämä työ on meneillään eikä ole aina yksinkertaista EU:n jäsenvaltioiden, toimielinten ja politiikka-alojen ristiaallokossa.

Valtioneuvoston politiikkajohdonmukaisuudesta hyvä esimerkki on myös YK:n asekauppasopimus (2013). Suomi vaikutti ulkopoliittikallaan merkittävästi siihen, että pienaseiden valmistus, kauppa ja varastointi tulivat sääntelyn piiriin, mikä on kehitykselle erittäin myönteistä. Pienaseiden valtava määrä ja helppo saatavuus ovat omiaan lietsomaan epävakautta ja väkival-

taa kehitysmaissa.

Hallitus korostaa turvallisuuden paikallista omistajuutta. Oleellista on, että kehitetään kehitysmaiden omia kykyjä ja kapasiteettia rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen ihmisoikeuksia kunnioittaen. Myös laajemmat turvallisuussektorin, kuten kehitysmaiden poliisi- ja oikeuslaitoksen, uudistamista tukevat toimet edistävät tätä tavoitetta.

Ulkoministeriö on vahvistanut turvallisuuden ja kehityksen yhteyksiä ministeriön sisällä. Uusia organisoinnin muotoja ovat esim. rauhanvälityksen koordinaatioryhmä, 1325-seurantaryhmä sekä turvallisuus- ja kehitysryhmä. Ympäristönäkökohtien ja ympäristösopimusten merkittävyys vakavissa konfliktitilanteissa on huomattu.

Suomi toimii menestyksekkäästi kansainvälisessä rauhanvälitystoiminnassa ja on osallistunut sen organisointiin aloitteentekijänä. Rauhanvälitykseen on käytetty aiempaa enemmän myös kehitysyhteistyövaroja. Uusi, nopeutettu päätöksentekomenettely vastaa aiempaa paremmin rauhanvälityksen joustavan rahoituksen tarvetta.

ILMASTONMUUTOKSEN TORJUNNASSA LAAJAA YHTEISTYÖTÄ

Ilmastonmuutoksen torjunta ja hillintä edellyttävät useiden politiikka-alojen johdonmukaista yhteistoimintaa sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Suomi on sitoutunut rajoittamaan omia päästöjään YK:n, EU:n ja omien päätöstensä mukaisesti. Valmisteilla on kansallinen vähähiilinen tiekartta vuoteen 2050 sekä ilmastolaki.

Globaali ongelma edellyttää globaaleja toimia. Suomen kehitysajatteluun kuuluu tukea kumppanimaiden kehitystä niin, että kansainväliset ilmastotavoitteet voivat toteutua. Ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen kehitysmaissa ovat

osa Suomen kehityspolitiikkaa, ja viime vuosina kehitysmailla annettu ilmastotuki on kasvanut voimakkaasti. Niin sanotun lyhyen aikavälin ilmastorahoituksen kaudella Suomen kokonaisilmastorahoitus kasvoi seuraavasti: vuonna 2010 tuki oli kokonaisuudessaan noin 42 miljoonaa euroa, vuonna 2011 noin 62 miljoonaa euroa ja vuonna 2012 noin 108 miljoonaa euroa. Suomi siis ylitti tekemänsä 110 miljoonan euron kasvusitoumuksen vuoteen 2009 nähden, jolloin tuki oli noin 27 miljoonaa euroa.

Hallitus on ilmoittanut jatkavansa ilmastotukeaan vähintään sitoumuskauden

keskimääräisellä tasolla. Vuoden 2014 talousarvioesityksessä kehitysyhteistyömäärärahoista kustannettavan ilmatorahoitukseen osuuden arvioitiin olevan noin 94 miljoonaa euroa.

Hallitus päätti kansainvälisestäikin uraauurtavasti, että päästöhuutokauppatulot suunnataan täysimääräisesti kehitys- ja ilmatorahoitukseen. Tämä mahdollisti vuonna 2013 talousarviossa myönnettyjen varojen lisäksi 54,8 miljoonan euron määrärahan ohjaamisen kehitysyhteistyöhön lisätalousarvioiden kautta.

Suomen omien kehityspoliittisten toimien ilmastovaikutukset arvioidaan ja otetaan työssä läpileikkaavasti huomioon. Suomen

meteorologisesta osaamisesta on parhaillaan apua ilmastoa koskevassa tiedontuotannossa muun muassa eteläisessä Afrikassa.

Valtioneuvoston kehityspoliittikan tavoite on kestävä kehitys maailmanlaajuisesti. Hallitus pitää tärkeänä, että kehitykselle välttämätön talouskasvu tuotetaan ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin kannalta kestäväällä tavalla. Syksyllä 2013 Kestävän kehityksen toimikunta sai valmiiksi laaja-alaisena yhteistyönä valmistellun yhteiskuntasitoumuksen ”Suomi, jonka haluamme 2050”. Sen mukaan Suomen on kannettava vastuunsa myös maailmanlaajuisen kestävä kehityksen sitoumusten kansallisesta toimeenpanosta.

KESTÄVÄÄ METSÄTALOUTTA LAOISSA

Metsien laittomat hakkuut ja metsäkato ovat ilmastonmuutoksen kannalta merkittävä maailmanlaajuinen ongelma. Nämä sekä köyhien ihmisten osattomuus metsätalouden tuloista ovat ongelmia myös Laosissa. Suomi on yhdessä Maailmanpankin kanssa toteuttanut pitkäjänteistä hanketta, joka tukee sekä kestävä metsätaloutta että sen tulojen oikeudenmukaista jakoa.

Nyt Laosista laillisesti hakatun puutaran tunnistaa kansainvälisen FSC-standardin mukaisesta todistuksesta. Hanke

myötävaikuttaa uuteen lakiin, joka jopa kuu-sinkertaistaa paikallisten kylärahastojen saaman osuuden puunmyyntituloista. Ihmiset ovat onnistuneet myös löytämään uusia tulonhankkimistapoja puukaupan rinnalle. Samalla heitä on opastettu kestäväan metsänhoitoon.

Suomi on vastannut hankkeen asiantuntijatyöstä ja Maailmanpankki metsäohjelman kuluista. Maailmanpankin kautta hanketta ovat rahoittaneet myös useat muut avunantajamaat.

MUUTTOLIIKKEET OSANA KEHITYSPOLITIikkaA

Hallitus pitää tärkeänä, että kehitysmaiden muuttoliikkeen alkusyitä tunnetaan paremmin. Kaikessa pyritään vaikuttamaan paikalliseen kehitykseen siten, että ihmiset löytävät toimeentulomahdollisuuksia ensisijaisesti kotiseudultaan tai kotimaastaan. Maasta lähteminen on ihmisille oikeus, sen ei tulisi koskaan olla pakko tai välttämättömyys. Eri ministeriöiden ja sidosryhmien välisen säännöllisen vuoropuhelun vahvistaminen entisestään on tärkeää.

Suomen ja EU:n on tärkeää tukea lähtö- ja kauttakulkumaita niissä kysymyksissä, jotka johtavat ihmisten muuttamiseen vaihtoehdottomaksi kokemassaan tilanteessa. Lähdön syitä ovat usein heikko talous ja kansalaisten perusoikeuksien toteutumattomuus, turvattomuus, epävakaus tai väkivaltainen konflikti. Suomi kiinnittää EU:ssa huomiota siihen, että muuttoliikkeitä käsiteltäisiin laajasti kehityspolitiikan näkökulmasta, ei ainoastaan oikeus- ja sisäasioina. Parhaillaan on valmistelussa EU:n kokonaisvaltaisen maahanmuutto- ja liikkuvuuspolitiikan arviointi.

Muuttoliikkeen vaikutukset kehitysmaille ovat moninaiset. Ulkomailla asuva väestö toimii monin tavoin lähtömaidensa kehityksen hyväksi muun muassa lähettämällä kotimaihinsa merkittäviä rahasummia. Toisaalta koulutetun työvoiman muutto ulkomaille on lähtömaille aina menetys. Hallitsemattomassa muuttoliikkeessä on varjopuolia, kuten haavoittuvimmassa asemassa oleviin maahanmuuttajiin kohdistuvat ihmisoikeusloukkaukset, ihmiskaupan uhriksi joutuminen jne. Kauttakulkumaille muuttovirtojen hallinta voi olla merkittävä haaste.

Uusissa asuinmaissaan maahanmuuttajat usein vauhdittavat työvoimana talouskasvua ja tuovat tullessaan uusia henkisiä pääomia. Hallitus pitää siirtolaisten asiantuntemusta ja toimintaa kotimaansa hyväksi erittäin tärkeänä. Laillista maahanmuuttoa ja liikkuvuutta on hallituksen mielestä tärkeä edistää. Yksi keino torjua laitonta maahanmuuttoa on välittää

oikeaa tietoa laillisen maahanmuuton edellytyksistä ja menettelyistä.

Kun ihminen kohtaa vainoa tai muita vakavia ihmisoikeusloukkauksia tai jos hänen turvallisuuttaan uhkaa aseellinen selkkäus, hän voi joutua pakenemaan kotimaastaan kaikkien sääntöjen vastaisesti. Yksi tapa auttaa on se, että Suomi vastaanottaa pakolaisia ja myöntää turvapaikkoja niitä tarvitseville henkilöille. Suomi pyrkii vuonna 2014 vastaanottamaan 1 050 kiintiöpakolaista. Heistä 500 on syyrialaisia. Kokonaisuudessaan Syyriasta on joutunut pakenemaan noin neljä miljoonaa ihmistä.

On myös huomattava, että siirtolaisuus ja pakolaisuus suuntautuvat suurimmaksi osaksi yhdestä kehitysmaasta toiseen. Usein tulijat aiheuttavat köyhälle vastaanottajamaalleen huomattavan lisätaakan. Kehitysmaissa ei läheskään aina ole asianmukaista turvapaikkajärjestelmää, ja muutenkin niiden valmiuksissa vastaanottaa siirtolaisia ja pakolaisia on suuria puutteita. Kehityspolitiikassa on tärkeää tunnistaa ja ottaa huomioon tilanteet, joissa kehitysmaasta toiseen suuntautuva pakolaisuus on pitkittynyt.

Hallitus on huolissaan dokumentoimattomasta muuttoliikkeestä ja siihen liittyvistä inhimillisistä tragediaista, kuten laivaonnettomuuksista. EU:n eri politiikka-alojen johdonmukainen yhteistoiminta on tässäkin asiassa ainoa keino päästä eteenpäin. Esimerkiksi Välimeren yli Eurooppaan yrittävien ihmisten tilannetta ei voida ratkaista pelkän maahanmuuttopolitiikan keinoin.

Hallitus ei kohdista kehitysyhteistyövaroja yksiviivaisesti laittoman maahanmuuton torjunnan kustannuksiin. Pelkkä näkyvimpään oireeseen puuttuminen ei ratkaise niitä ongelmia, jotka synnyttävät muuttopainetta ja laitonta muuttoliikettä. Niiden ratkaisuun tarvitaan syvällisempää kehityspoliittista ajattelua, laajaa yhteistyötä eri politiikka-alojen kesken ja kehitystä tukevaa politiikkajohdonmukaisuutta.

EPÄJOHDONMUKAISUUDEN HAITAT NÄKYVÄT KÄYTÄNNÖN ELÄMÄSSÄ

Kansalaisjärjestöt ovat koonneet esimerkkejä siitä, miten eri politiikan alojen keskinäiset ristiriitaisuudet vaikuttavat ihmisten käytännön elämään. Eurooppalaisten kehitysjärjestöjen katto-organisaatio CONCORDin raportissa esitetään seuraava esimerkki.

Sokerikauppias ja verot

Sambialainen nainen myy torilla sokerijätti Zambia Sugarin tuotteita 15 tuntia päivässä viikon jokaisena päivänä. Hän saa myyntituloa enimmillään neljä dollaria päivässä. Liikevaihdosta riippumatta hän maksaa veroa valtiolle 0,2 dollaria päivässä.

Torikauppias maksaa tuloistaan veroa suhteessa enemmän kuin menestyksekkäs sokeriyhtiö. Viime vuosina Zambia Sugar ei ole maksanut yritysveroa lainkaan, ja tuloistaankin se on maksanut veroa vain puoli prosenttia.

Lähde: CONCORD Spotlight Report

Eurooppalainen pakastekana Ghanassa

1990-luvun puolivälissä kanojen kasvatusta työllisti noin 200 000 ghanalaista, ja kana oli yleinen ruoka. Sen jälkeen pakastettujen kanojen tuonti EU-maista kasvoi toistakymmentä vuotta erittäin nopeasti. Tuontikanan hinta oli vain noin neljäsosa paikallisesti tuotetun kanan hinnasta, joten ghanalainen tuotanto ei pystynyt kilpailemaan hinnalla. Paikallinen tuotanto romahti 2000-luvun alkuvuosina lähes täydellisesti.

Tapahtumainkulku herätti EU:n parlamentissa vilkkaan keskustelun EU:n maatalouspolitiikan vaikutuksista unionin ulkopuolisiin maihin sekä tarpeesta ottaa nämä vaikutukset huomioon. Parlamentin jäsenet esittivät muun muassa valitusjärjestelmiä, joiden avulla kuka tahansa voisi ilmoittaa EU-elimille unionin politiikkojen mahdollisista haittavaikutuksista. Keskustelu vaikutti EU:n maatalouspolitiikan uudistamisesta käytyyn keskusteluun. Keskustelu kehitysvaikutusten huomioimisesta jatkuu aktiivisena EU:ssa.

Lähde: Kirkkojen maailmanneuvostoon liittyvien kansalaisjärjestöjen yhteistyöelin APRODEV

3

TULEVAISUUS

VUODEN 2015 JÄLKEINEN KESTÄVÄ KEHITYS JA SEN SUUNTAVIIVAT

NYT ELETÄÄN MONESSA suhteessa ratkaisevia aikoja. Maailman kaikkia maita sitova ilmastopoliittinen neuvottelu 2014 ja 2015. Samaan aikaan maailman valtiot neuvottelevat YK:n vuoden 2015 jälkeiset kehitystavoitteet, joissa kestävä kehitys ja köyhyyden poistaminen nähdään kokonaisuutena. Yhtä lailla mukana on tavoitteita tukevien, uudenlaisten rahoituslinjojen etsiminen. Tarkoituksena on, että toimenpiteisiin ja muutoksiin sitoutuvat kaikki maailman valtiot. Myös muiden kuin valtiollisten toimijoiden sitoutuminen on tärkeää. Suomi toimii nyt aktiivisesti sen puolesta, että näissä neuvotteluissa onnistutaan.

Hallituksen toimet kehityspoliittikan ja -yhteistyön vaikuttavuuden ja johdonmukaisuuden parantamiseksi ovat onnistuneita nykytilanteessa. Hallituksen kehityspoliittisen toimintaohjelman sisällöt ja toimintatavat muokanneet linjat – tavoitteellisuus, tuloshakuisuus, pitkäjänteisyys, avoimuus ja eri politiikka-alojen johdonmukainen työskentely yhteisten tavoitteiden hyväksi – ovat tärkeitä myös muuttuvan maailman tarpeisiin vastaamisessa ja lisäävät työn vaikutusta ja kestävyttä. Niiden vahvistamista edelleen on syytä jatkaa. Kehityspoliittikan säännöllinen seuranta ja vaikuttavuuden arviointi ovat tärkeitä myös jatkossa. Kehityspoliittikasta ja -yhteistyöstä tullaan jatkossa raportoimaan eduskunnan haluamalla tavalla, esimerkiksi kerran hallituskaudessa.

Kehitysmaiden tukeminen ja kestävä kehityksen tavoitteiden edistäminen on aina toimintaa, joka sisältää riskejä. Näin on erityisesti hauraissa valtioissa tai juuri sodasta toipuvissa maissa, jotka voivat usein palata

takaisin väkivallan kierteseen. Toisaalta myös toimimatta jättäminen sisältää riskejä, jotka voivat lisätä pakolaisuutta, globaalien ympäristöongelmien lisääntymistä ja inhimillistä kärsimystä. Kehityspoliittikan vaikuttavuudella ja johdonmukaisuudella pyritään oikea-aikaiseen toimintaan ja riskien minimoimiseen. Kehitysyhteistyöhön kuuluu oppiminen ja uusien, tehokkaampien toimintatapojen löytäminen. Yhteistyö kansalaisjärjestöjen, kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten päättäjien kanssa niin Suomessa kuin kumppanimaissa on tärkeä osa toiminnan tehokkuuden parantamista.

Maailman globaalit kestävä kehityksen haasteet ovat mittavia. Suomen tavoitteena on maailma, jossa kaikkien ihmisten oikeudet toteutuvat maapallon kantokyvyn rajoissa nyt ja sukupolvesta toiseen. Eriarvoisuutta on vähennettävä, luonnon raja-arvoja on kunnioitettava ja ihmisoikeudet on taattava maailman kaikille ihmisille. Ilmaston lämpeneminen on pystyttävä pysäyttämään samalla, kun jo toteutuneeseen ja edelleen toteutuvaan ilmastomuutokseen sopeudutaan. Tähän tarvitaan nykyistä elämäntapaa ja rakenteita muokkavia, perustavanlaatuisia muutoksia kaikkien maailman ihmisten asenteissa sekä toimintatapamuutoksia koko maailmassa. Kaiken toiminnan tulee olla sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristönäkökulmasta kestävä. Kestävyiden elementtejä ovat myös yhteiskunnallinen vakaus, rauha ja väkivallattomuus.

Valtaviin haasteisiin ei ole olemassa helppoja ratkaisuja, eikä tuloksiin ole yksinkertaisia reittejä. On kuitenkin selvää, että tulevina vuosina ja vuosikymmeninä tarvitaan aivan toisella tavalla eri toimialojen panosta kestävä kehityksen toteuttamiseksi. Tuloksiin

MONI TAVOITE TOTEUTUU, OSAAN ON VIELÄ MATKAA

ESIMERKKEJÄ YK:N VUOSITUHATTAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA

Tavoite vuoteen 2015 mennessä	Toteutuminen
Äärimmäinen köyhyys ja nälkä puolitetaan	<ul style="list-style-type: none">› Äärimmäinen köyhyys on jo puolittunut: alle 1,25 dollarilla päivässä elävien osuus väestöstä laski 40 prosentista 20 prosenttiin vuosina 1990–2010.› Nälkäisiä on edelleen 842 miljoonaa, eli joka kahdeksas maapallon asukas on aliravittu. Vaikka aliravittujen osuus väestöstä laski 24 prosentista 15 prosenttiin, tavoite ei toteudu määräajassa.
Kaikille taataan mahdollisuus peruskoulutukseen	<ul style="list-style-type: none">› Yhdeksän kymmenestä lapsesta aloittaa peruskoulun. Edelleen koulun ulkopuolelle jää kymmenesosa lapsista. Heistä suurin osa elää Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Siellä kouluun kirjautuneiden lasten osuus on kymmenen viime vuoden aikana noussut 58 prosentista 77:ään.
Naisten tulee olla yhdenvertaisia miesten kanssa	<ul style="list-style-type: none">› Tytöt pääsevät kouluun lähes yhtä usein kuin pojat.› Maailman naisista vain 40 prosenttia tekee palkkatyötä.› Maailman kansanedustajista 80 prosenttia on edelleen miehiä.
Lapsikuolleisuuden on vähennyttävä yhteen kolmasosaan vuoden 1990 tasosta	<ul style="list-style-type: none">› Lapsikuolleisuus on laskenut 41 prosenttia. Vähennys on 14000 alle 5-vuotiaan kuolemantapausta päivässä. Alle 5-vuotiaita kuolee silti yhä 6,9 miljoonaa vuodessa eli 19000 päivässä, heistä suurin osa vauvoina. Monet kuolevat hoidettavissa tai ehkäistävissä oleviin tauteihin.
Äitiyskuolleisuuden on vähennyttävä yhteen neljäsosaan vuoden 1990 tasosta	<ul style="list-style-type: none">› Äitiyskuolleisuus on vähentynyt 47 prosenttia eli lähes puolittunut, mutta se on yhä kaukana tavoitteesta. Edelleen noin tuhat naista päivässä kuolee raskauden aikana tai synnytyksessä.
Taistelua hiv/aidisia, malariaa ja muita tarttuvia tauteja vastaan jatketaan	<ul style="list-style-type: none">› Malarian torjunnassa on edistytty niin, että yli miljoona ihmisen henkeä on säästetty. Tuberkuloosihoidot ovat pelastaneet 20 miljoonaa ihmistä. Hiv-tartuntojen määrä vähenee, mutta edelleen 2,5 miljoonaa ihmistä vuosittain saa tartunnan. Entistä useampi saa lääkitystä.
Kestävä kehitys on turvattava	<ul style="list-style-type: none">› Maailman hiilidioksidipäästöt ovat 46 prosenttia suuremmat kuin 1990, ilmastonmuutos on todellisuutta.› Puhdasta vettä koskeva tavoite saavutetaan: 2,1 miljardia ihmistä on päässyt vesihuollon piiriin.› Edelleen 2,5 miljardilta puuttuu kunnollinen käymälä.
Kehitystä tukemaan luodaan globaali kumppanuus	<ul style="list-style-type: none">› Maailman maista vain Tanska, Luxemburg, Hollanti, Norja ja Ruotsi käyttävät kehitysyhteistyöhön tavoitteeksi asetetun 0,7 prosenttia bruttokansantuotteestaan.› Kehittyvien maiden velkaisuus on vähentynyt, mutta pääomapako on voimistunut ja veronvälttely on suuri ongelma.

pääsemiseksi tarvitaan jo toteutettujen toimenpiteiden lisäksi entistä parempia ja konkreettisia toimintatapoja ja työvälineitä.

Hallitus on listannut seikat, jotka tulevana aikakautena ansaitsevat erityistä huomiota Suomen kehityspolitiikassa.

Suomi toimii vastaisuudessaakin johdonmukaisesti kestävästä kehitystä tukevasti, laadukkaan ja vaikuttavan kehityspolitiikan ja -yhteistyön toimijana. Hallitus pitää tärkeänä sitoutua siihen, että:

1. Eriarvoisuuden vähentämiseen panostetaan kantamalla ihmisoikeuksista vastuuta pitkäjänteisesti.
2. Huomio kiinnitetään kaikkein köyhimpiin ja hauraisiin valtioihin kehitysmaiden välisten erojen kasvaessa.
3. Kehitysyhteistyön tuloksellisuutta, avoimuutta ja riskinhallintaa kehitetään edelleen.
4. Kestävästä kehitystä tuetaan kokonaisvaltaisesti eri politiikka-alojen ratkaisulla.
5. Myös ei-valtiollisilta toimijoilta edellytetään kestävästä kehityksen mukaista vastuullista ja tuloksellista toimintaa.
6. Kestävästä kehityksen edistäminen edellyttää resursseja laajasti.

Hallitus edistää näitä näkökulmia myös kansainvälisesti, jotta tulevat kansainväliset tavoitteet ja sitoumukset tukevat niiden toteutumista.

1. ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMISEEN PANOSTETAAN KANTAMALLA IHMISOIKEUKSISTA VASTUUTA PITKÄJÄNTEISESTI

Vaikka köyhyys on maailmanlaajuisesti vähentynyt, eriarvoisuus ihmisten välillä on monessa maassa lisääntynyt. Myös äärimmäinen köyhyys keskittyy entistä enemmän tiettyihin maihin. Monissa maissa myös kansalaisyhteiskunnan toimintatila on entisestään kaventunut.

Hallitus on panostanut maiden sisällä vallitsevan ihmisten välisen eriarvoisuuden vähentämiseen monin eri tavoin. Suomi tekee yhteistyötä muun muassa muiden pohjoismaiden kanssa sellaisten oikeuksien puolesta, jotka ovat kansainvälisesti ja useissa maissa voimakkaan vastustuksen kohteena. Näitä ovat tällä hetkellä naisten asemaan ja väestönkasvuun vahvasti vaikuttavat seksuaali- ja lisääntymisterveys ja niihin liittyvät oikeudet. Erityisen huonossa tilassa ovat myös naisten ja tyttöjen, vammaisten ihmisten, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen, alkuperäiskansojen

ja muilla perusteilla marginalisoitujen ihmisten oikeudet.

Suomen on tärkeä jatkaa ponnistuksia eriarvoisuuden vähentämiseksi ja erityisesti heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kaikkien ihmisoikeuksien toteuttamiseksi. Lisäksi Suomen on syytä korostaa eriarvoisuuden vähentämisen edellyttävän laaja-alaisesti ja läpileikkaavasti erilaisia toimia yhteiskunnan eri sektoreilla, mukaan lukien talous- ja veropolitiikat.

Koska ihmisten oma voimaantuminen on kehityksen avain kaikkialla, Suomen kehityspolitiikan tulee vastaisuudessaakin pohjautua ihmisoikeuksien toteuttamiseen ja ihmis-oikeusperustaiseen lähestymistapaan. On myös huolehdittava siitä, että Suomi toimii jatkossakin vahvasti ihmisoikeuspuolustajien suojelemiseksi ja tueksi YK:n linjausten pohjalta.

2. HUOMIO KIINNITETÄÄN KAIKKEIN KÖYHIMPIIN JA HAURAIISIIN VALTIOIHIN KEHITYSMAIDEN VÄLISTEN EROJEN KASVAESSA

Köyhyys keskittyy siten, että maailman köyhimmät ihmiset asuvat vastaisuudessa yhä useammin vähiten kehittyneissä maissa ja aivan erityisesti niin sanotuissa hauraista valtioissa sekä toisaalta vielä edelleen keskituloisissa kehitysmaissa. Tästä syystä Suomi panostaa kehityspolitiikassa siihen, että näiden maiden erilaiset tilanteet otetaan huomioon ja tuen tavat sovitetaan tarpeita vastaaviksi. Kasvavaa huomiota kiinnitetään kaikkein köyhimpiin ja hauraiisiin valtioihin kehitysmaiden välisten erojen kasvaessa.

Hallitus pitää konflikteista toipuvien tai niistä edelleen kärsivien, hauraiden maiden erityistarpeisiin panostamista tärkeänä. Näistä Suomi osallistuu lähivuosina Somalian, Etelä-Sudanin, Myanmarin ja Afganistanin tukemiseen. Yhteistyö toteutuu ennen muuta monenkeskisten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kautta. Perustana on uusi hauraita valtioita koskeva toimintaohje.

Hallitus edistää hauraiden valtioiden kanssa tehtävää yhteistyötä aktiivisesti myös kansainvälisillä areenoilla. Tulevana vuonna tähän tarjoutuu mahdollisuus kansainvälisen rauhan- ja valtionrakennusdialogin (IDPS) toisena puheenjohtajana. Hauraita valtioita koskevien

rauhan- ja valtionrakennustavoitteiden sekä niin sanotun New Dealin hyväksyminen on ollut merkittävä edistysaskel, jotta avunantajat keskittyisivät olennaisimpiin, hauraiden maiden itsensä määrittelemiin kehityskysymyksiin. Suomen tulee jatkossakin toimia aktiivisesti sen puolesta, että tämä heijastuu YK:n uusissa kehitystavoitteissa.

Suomen on tärkeä jatkaa Afrikan ja Aasian vähiten kehittyneiden maiden painotusta kehityspolitiikassaan ja -yhteistyössään. Näissä maissa Suomen kahdenvälisen kehitysyhteistyön merkitys on edelleen suuri. Etiopian, Kenian, Mosambikin, Nepalín, Sambian, Tansanian ja Vietnamin tukemista jatketaan tällä hallituskaudella laadittujen maaohjelmien mukaisesti ja niitä tarpeen mukaan päivittäen.

Näiden lisäksi kansalaisjärjestöjen ruohonjuuritason kehitysyhteistyöhankkeita jatketaan myös muualla Suomen kehityspolitiikan periaatteiden mukaisesti.

Rikkaampien kehitysmaiden osalta on tärkeä painottaa mm. kansallisten tulojen keruun ja palveluiden kehittämisen, ihmisoikeuksien ja demokratian sekä kestävä, osallistavan kasvun merkitystä eriarvoisuuden vähentämisessä.

3. KEHITYSYHTEISTYÖN TULOKSELLISUUTTA, AVOIMUUTTA JA RISKINHALLINTAA KEHITETÄÄN EDELLEEN

Kehityspolitiikkaa toteutetaan vaikeissa oloissa. Kilpajuoksu ilmastonmuutoksen ja väestönkasvun kanssa vievät voimia kaikilta toimijoilta ja kumppaneilta. Samalla kehitys edellyttää uusia innovaatioita alati muuttuvissa ympäristöissä.

Suomen kehitysyhteistyössä paikallinen demokraattinen omistajuus on korostunut keskeisenä periaatteena. Tämä painotus näkyy säilyvän myös kansainvälisessä kehityspo-

litiikassa. Suomi tukee kehityksensä oman kehityssuunnitelman toteuttamista. Se hyödyntää hankkeissa mahdollisuuksien mukaan paikallisia hallinnon järjestelmiä erillisten rakenteiden sijaan. Tarkoituksena on vahvistaa demokraattista päätöksentekoa sekä kansalaisten ja haavoittuvimpien ihmisryhmien osallisuutta sekä tavoitella näkyviä tuloksia ja pitkäkestoisia vaikutuksia.

On tärkeää, että Suomi jatkaa tuloksiin kes-

kittymistä ja strategisuutta kehitysyhteistyön johtamisessa, suunnittelussa ja toteutuksessa. Tulosten seuranta ja toiminnasta oppimista kehitetään edelleen. Hallitus arvioi, miten kehityspoliittisen ohjelman painotukset ovat ohjanneet hankkeiden käytännön toteutusta. Näistä huomioista saadaan hyödyllistä tietoa myös seuraavaa hallitusohjelmaa ja kehityspoliittista toimenpideohjelmaa laadittaessa.

Tuen keskittämistä lukumääräisesti harvempiin, mutta aiempaa suurempiin kokonaisuuksiin on syytä jatkaa. Kokemuksen mukaan tämä parantaa kehityspoliittikkamme vaikuttavuutta ja tuloksia. Yhdistettynä entistä strategisempaan ja aktiivisempaan vaikuttamiseen ja vuoropuheluun kehityskumppanien kanssa esimerkiksi YK-järjestöissä Suomi pyrkii saavuttamaan merkittävän vaikuttajan aseman. Tarkoituksena on näin edistää Suomen prioriteetteja.

Hallitus pitää kehityspoliittikkamme läpileikkaavien tavoitteiden toteutumista keskeisenä osana onnistunutta työtä. On tärkeää, että Suomi vahvistaa edelleen su- kupoelten välistä tasa-arvoa, eriarvoisuuden

vähentämistä ja ilmastokestävyyttä kaikessa toiminnassa.

Hallitus on lisännyt ja lisää edelleen kehitysyhteistyövarojen hallinnon avoimuutta ja ennakoitavuutta. Hyväksytyistä, meneillään olevista ja jo päättyneistä hankkeista julkistetun tiedon avulla voidaan edesauttaa kumppanimaan kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa maansa kehitysyhteistyöhön. Tämä vähentää myös riskejä.

Vaikeissa toimintaympäristöissä toteutettava, vaativa ja riskialtis kehitysyhteistyö tarvitsee tuekseen suomalaisten luottamuksen. Hallitus rakentaa edelleen laadukkaita, avoimia ja vuorovaikutteisia toimintakäytäntöjä, joista esimerkkinä on kansalaisille avattu ilmoitusjärjestelmä. Vaikka todennettujen varojen väärinkäytösten osuus kokonaisuudesta on ollut hyvin pieni, jokainen väärinkäytösepäily tutkitaan huolellisesti. **Jatkossakin on tärkeää huolehtia siitä, että kansalaisten luottamus hankkeiden taloushallinnon asianmukaisuuteen säilyy ja vahvistuu.** Se on arvokasta myös tilanteessa, jossa jokin taloudellinen riski toteutuu.

4. KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ TUETAAN KOKONAISVALTAISESTI ERI POLITIIKKA-ALOJEN RATKAISUILLA

Kaikkien maailman maiden tulee kantaa vastuunsa siitä, miten niiden politiikkapäätökset vaikuttavat kestävään kehitykseen globaalisti ja köyhimpiin maihin ja niiden köyhimpiin ihmisiin erityisesti. Yhteiskuntien tärkeimmät kehityksen elementit ovat sidoksissa paitsi toisiinsa, myös ulkopuolisten toimijoiden päätöksiin. Suomen ja EU:n politiikat ovat tärkeä osa tätä vaikutusketjua.

YK:n tuleva kehitystavoitteisto tulee korostamaan tätä kaikkien maiden vastuuta kestävästä kehityksestä. Tämä heijastuu eri ministeriöiden toimialoille uudella tavalla.

Hallitus on vahvistanut ja vahvistaa edelleen kehitystä tukevan, johdonmukaisen politiikan

edistämistä eri hallinnonaloilla. Se on keskittynyt erityisesti turvallisuus-, ruokaturva-, kauppa-, maahanmuutto- ja verotuskysymyksiin ja pitää tärkeänä jatkossakin keskittyä muutamisiin tärkeimpiin aloihin. Työ on edistynyt, mutta siinä on vielä paljon kehitettävää.

Suomen on jatkossa harkittava edelleen parhaita keinoja, joilla huolehtia kestävä kehityksen edistämisestä ja kehitysvaikutusten huomioon ottamisesta koko valtionhallinnossa ja poliittisessa päätöksenteossa systemaattisesti. Riittävän tiedon saaminen, kehitysvaikutuksista ja johdonmukaisuustyöhön tarvittavasta henkilöstöresursseista huolehtiminen sekä koulutus johdonmukaisen toiminnan

tärkeystä ovat tärkeitä palasia tässä kehittämisessä. On tärkeää myös löytää keinoja kehitysmaiden oman tutkimuksen ja analyysin tukemiseksi eri politiikka-alojen kehitysvaikutusten arvioinnissa.

Hallitus on pyrkinyt huolehtimaan siitä, että sen omien päätösten ja EU-kantojen valmistelussa ja eduskunnan keskustelussa on riittävästi tietoa päätösten vaikutuksista kehitysmaihin. Kansallisen EU-koordinaatiojärjestelmän roolia ja jaostotyöskentelyä myös kehitystä tukevan politiikkajohdonmukaisuuden vahvistamisessa on syytä voimistaa edelleen. Eduskunnan tiedontarpeen näkökulmasta on hallituksen tärkeä huolehtia siitä, että sen esityksissä vaikutukset kehitysnäkökulmasta on esitelty. Myös eduskunnalle on tärkeää, että kehitysvaikutuksiltaan olennaisten asioiden käsittelyssä se saa riittävästi tietoa kehitysnäkökulmasta, esimerkiksi ulkoasiainvaliokunnan osallistumisella tai pyytämällä tätä näkökulmaa edustavaa asiantuntijatietoa.

On tärkeää, että koulutusta johdonmukaisen politiikan tärkeystä sekä ministeriöiden välistä ja monitoimijayhteistyöhön pohjautuvaa vuoropuhelua lisätään. Hallituskaudella toteutettu ruokaturvapilotti on hyvä malli eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä muissakin teemoissa. **Hallitus käynnistää ruokaturvapilotin kaltaisen säännöllisen yhteistyön eri**

toimijoiden ja osaajien kesken muuttoliikkeen ja verotukseen liittyen kehitystä tukevan päätöksenteon vahvistamiseksi. Hallitus on ottanut ruokaturvapilotin toimenpidesuosituksen osaksi hallitusohjelman seuranta- ja jatkaa hyvin alkanutta yhteistyötä.

Suomi on edellyttänyt EU:n komission ja ulkoasiainhallinnon ottavan huomioon aloitteiden kehitysvaikutukset, koska muun muassa EU:n maatalous- ja kalastuspolitiikat, energia- ja ilmastopolitiikat, maahanmuuttosäädökset sekä ulko- ja turvallisuuspoliittiset päätökset vaikuttavat maailmaan laajasti myös EU:n ulkopuolella. Jatkossa Suomen on tärkeä huolehtia, että jäsenmaat saavat riittävästi oikea-aikaista tietoa komissiolta kehitystä tukevan johdonmukaisuuden huomioon ottamiseksi.

Suomi on edistänyt kehitystä tukevaa johdonmukaisuusnäkökulmaa eri EU-elimissä ja EU-päätöksenteon vaiheissa. Hallitus jatkaa työtään sen hyväksi, että tulevaisuudessa ulkoasiainneuvoston asialistalla olisi säännöllisesti politiikkajohdonmukaisuuteen liittyvä sisältökysymys.

Johdonmukainen, tuloksia tuottava kehityspolitiikka vaatii Suomen kaikilta hallinnonaloilta tiivistä keskinäistä yhteistyötä ja koordinoitua. Kaikki toimialat kantavat vastuuta sekä omalta osaltaan että yhdessä.

5. MYÖS EI-VALTIOLLISILTA TOIMIJOILTA EDELLYTETÄÄN KESTÄVÄN KEHITYKSEN MUKAISTA VASTUULLISTA JA TULOSELLISTA TOIMINTAA

Muiden kuin valtiollisten toimijoiden merkitys kestäväälle kehitykselle ja äärimmäisen köyhyyden poistamiselle kasvaa tulevaisuudessa edelleen. Suomi edellyttää kaikilta ei-valtiollisilta toimijoilta kestäväen kehityksen mukaista, vastuullista ja tuloksellista toimintaa.

Hallitus on kasvattanut kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoitusta. Suomalaisten, kansainvälisten ja kumppanimaissa toimivien

järjestöjen toiminnan tukeminen on onnistunut tapa vahvistaa kehitysmaiden aktiivista paikallisdemokratiaa, tilivelvollisuutta ja omistajuutta. Uuden demokratiatukiohjeensa mukaisesti hallitus lisää tukeaan demokratiatyölle. Samoin kuin omalta toiminnaltaan, hallitus edellyttää myös järjestöjen toiminnalta entistä vahvempaa tuloshakuisuutta. Järjestötyöltä odotetaan myös täydentävyyttä

suhteessa muihin toimijoihin siten, että eri toimijoiden työstä muodostuu mielekäs kokonaisuus.

Yrityksillä on suuret mahdollisuudet edistää työllään kestäväää kehitystä ja ihmisten hyvinvointia tavalla, joka on myös liiketaloudellisesti perusteltu. Suomi haluaa edelleen vahvistaa yritysten yhteiskuntavastuuta ja kehitysmaaliiketoiminnan edellytyksiä. Periaatepäätöksensä mukaisesti hallitus laatii toimintaohjeen, jonka perusteella YK:n ihmisoikeudet ja yritystoiminta -periaatteet pannaan toimeen Suomessa. Suomalaisyrittäjien kehitysmaihin liittyvän innovaatio- ja tuotekehitystoiminnan kannustamiseksi hallitus valmistelee uutta ohjelmaa ja rahastoa. Finnfundin ja Finnpartnershipin kehittämistä jatketaan edelleen.

Hallitus uudistaa korkeakoulu-yhteistyön ja instituutioiden välisen yhteistyön tukemisen tavat. Tukena tässä on vastikään valmistunut ja toinen valmistumassa oleva ulkopuolinen arvio. Hallitus harkitsee parasta tapaa jatkaa suomalaisten ja eräiden Afrikan maiden

kuntien välistä yhteistyötä.

Hallitus vahvistaa entisestään Suomen yhteistyöhakuista toimintamallia, jossa yhteistyökumppaneitamme maailmanlaajuisessa toimijoiden yhteisössä ovat valtioiden ohella järjestöt, kansainväliset kehitysrahoituslaitokset ja muut organisaatiot. Toiminta YK-järjestelmän sekä kehityspankkien kautta on Suomen kehitysyhteistyön keskeisiä monenkeskisiä kanavia myös jatkossa. Hallitus on kasvattanut monenkeskisen yhteistyön rahoitusta. Myös yhteistyö Euroopan unionin jäsenenä ja komission hallinnoiman kehitysyhteistyön välityksellä on merkittävä väylä Suomen kehityspolitiikalle.

Suomen on tärkeää tukea tulevaisuudessakin yhteistyömalleja, joissa osapuolina on niin valtiollisia kuin muita toimijatahoja. Monitoimijayhteistyö on Suomessa arkipäivää eri komiteoissa, ja sitä on viime vuosina tehty menestyksekkäästi myös kansainvälisesti muun muassa kehitysyhteistyön ja -politiikan toimintatapoja kehitettäessä.

6. KESTÄVÄN KEHITYKSEN EDISTÄMINEN EDELLYTTÄÄ RESURSSIJA LAAJASTI

Kestävä kehitys ja köyhyiden vähentäminen etenevät yhä vahvemmin yhtenä kokonaisuutena.

Suomi johtaa parhaillaan YK:n keskustelua kestäväen kehityksen rahoittamiseen tarvittavista uusista, laaja-alaisista resursointimalleista. YK:ssa esillä on useita uudenlaisia ja muita hallinnonaloja ja toimijoita koskettavia aloitteita, joilla pyritään varmistamaan varojen suuntautuminen kestäväen kehityksen tarpeisiin ja eri rahavirtojen laadukkuus. Suomi pitää tärkeänä, että julkinen rahoitus, kehitysyhteistyörahoitus mukaan lukien, nähdään osana kestäväen kehityksen edellyttämistä resursseista ja huomiota kiinnitetään kaupan, investointien, velanoton ja verotuksen rahavirtoihin ja niiden kestävyteen. On odotettavissa, että YK

luo pohjaa uusille käytännöille ja laatustandardeille rahoituksen osalta. Niihin Suomenkin on hyvä aktiivisesti vaikuttaa.

Samalla on tärkeää tunnistaa ne taloudelliset ja muut vaikutusmekanismit, jotka hidastavat, vaikeuttavat ja estävät kehitystä. Hallitus jatkaa aktiivista toimintaa sen puolesta, että kansalliset ja kansainväliset verotusjärjestelmät tukisivat kestäväen kehityksen rahoitusta kunkin maan omin, paikallisin varoin. Tähän kokonaisuuteen kuuluu säätelämättömien kansainvälisten pääomavirtojen ja aggressiivisen verovälttelyn hillitseminen muun muassa kansainvälisten yritysten raportointia ja avoimuutta lisäämällä.

Osana kansainvälistä kehityspolitiikan murrosta myös kehitysyhteistyömäärärahojen

sisällöstä käydään aktiivista keskustelua OECD:ssa. Suomi pitää tärkeänä osallistua tähän keskusteluun ja samalla huolehtia kehitysyhteistyön riittävästä ja vakaasta julkisesta rahoituksesta myös tulevaisuudessa, jotta kehityspolitiikka voisi saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Vaikka julkisen kehitysyhteistyön merkitys nähdään rajallisena, on julkisella sektorilla ja julkisella rahoituksella (jota myös verotulot ovat) korvaamaton rooli kestävän kehityksen rahoituksessa, sillä valtiot ovat viime kädessä vastuussa ihmisoikeuksien toteuttamisesta ja sen resursoinnista. Julkinen rahoitus on olennaista useilla aloilla, kuten peruspalveluissa, joihin yksityiset rahavirrat eivät suuntaudu tai sovellu.

Suomen kehitysyhteistyömäärärahojen ko-

konaissumma on vuonna 2014 korkeampi kuin koskaan ennen. Kehyspäätöksessään vuosille 2015–2018 hallitus joutui valtion taloudellisen tilanteen vuoksi edelleen leikkaamaan myös kehitysyhteistyömäärärahoja, jolloin vuonna 2015 määrärahat kääntyvät laskuun. Suomi jatkaa päästöhuutokauppatulojen suuntaamista kehitysyhteistyöhön ja ilmatorahoitukseen ja pitää muiden innovatiivisten rahalähteiden etsimistä tärkeänä. Aikaisempien sitoumusten mukainen linja varmistaa tasainen määrärahakehitys, jonka puitteissa 0,7 prosentin määrärahataso BKTL:stä voidaan saavuttaa, on edelleen voimassa. Hallitus pyrkii säilyttämään Suomen maineen vastuullisena ja pitkäjänteisenä toimijana, joka tekee tuloksellista työtä maailman köyhimpien ihmisten aseman parantamiseksi.

KÖYHYYS VÄHENTYY YHTEISIN PONNISTUKSIN

Suomi osallistuu omalla kehityspolitiikallaan ja -yhteistyöllään ihmiskunnan yhteisiin ponnistuksiin köyhyyden vähentämiseksi ja kestäväen kehityksen turvaamiseksi. Yhteiset ponnistukset vaikuttavat: köyhyys on vähentynyt. Tehtävää kuitenkin vielä riittää. Äärimmäisen köyhiä ihmisiä on edelleen 1,1 miljardia.

Suomen kehityspolitiikan ytimessä on ajatus maailman jokaisen ihmisen oikeudesta hyvään elämään: elinkelpoiseen ympäristöön, koulutukseen, turvallisuuteen, terveyteen ja hyvinvointiin, toimeentuloon ja vaikutusmahdollisuuksiin.

Tässä selonteossa hallitus esittelee, miten kehityspoliittiseen ohjelmaan perustuvat toimet tuottavat tulosta, sekä esimerkkejä tuloksista.

ISBN 978-952-281-223-0

PDF ISBN 978-952-281-224-7

E-JULKAISU ISBN 978-952-281-225-4

